

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

Δ.Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Β'

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 24 του Οκτώβρη 1904

ΓΡΑΦΕΙΑ : Οδός Οικονόμου αριθ. 4

ΑΡΙΘ. 119

ΣΤΟΝ ΠΑΛΛΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΙΑΔΑ ΤΟΥ

Και τὰ ποτήρια, ξένα και δικά μας,
Και δάφνες τὰ στολίζουν και κισσοί,
Και σμάλτα και ρουφάμε τὸ κρασί.
Νόθο ἢ ἀγνό, ποῦ θὰ βρεθῆ μπροστά μας.

Μὰς φέρνει στῶν ὄνειρων τὸ νησί
Τὸ μεθύσι ποῦ καίει τὰ σωθικά μας,
Και μεσ' ἀπ' τὰ ποτήρια ὀλόγυρά μας
Χύνετ', ἀστράφτει, κελαϊδαίει. Κ' ἐσύ,

Τὸ ταξίδι δὲ ζήλευες τοῦ ὄνειρου,
Και δὲ μεθύσες μεσ' στὸ πανηγύρι.
Μέσ' στὸ μεγάλο πατρικὸ ποτήρι

Τὰστόλιστο, τὰπλό, και τὸ γερό,
Μὰς ἔφερες τὰθάνατο νερό
Ταξιδευτὴς ἀπ' τὴν πηγὴ τοῦ Ὀμήρου.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

«... Ἄλλ' ἐκεῖνο εἰς ὁμοίωσιν
προσκόπτει ἢ αἰτίας τοῦ κ. Διευ.
θυντοῦ τοῦ τύπου, εἶναι ὅτι ζη-
τῶν τὸ μονοκώλιον οὐδὲν παρέχει,
κτλ.»

(Ὀικονομικὴ Ἑλλάς 6 Ὀκτωβρίου 1904)

Ὁ κ. Κατσελίδης, μόνος αὐτός, εἶχε τὸ
κουράγιο νὰ δώσει τὸν ἀληθινὸν χαρακτηρισμὸν
στὸν Πράχτορα τῶν ἐφημερίδων και νὰ κου-
ρελιάσει ἀσπλαχνα, με μιά λέξη μονάχα, τίς
Ἀθηναϊκές ἐφημερίδες ποῦ μὰς πῆραν ταυτιά
μας δεκαπέντε μέρες τώρα με τὸ νὰ μὰς φω-
νάζουσε πὼς γιὰ νὰποχτήσουμε στόλο πρέπει
πρῶτα πρῶτα νὰ τὸ θελήσει ὁ κ. Τσαγγάρης.

Ἄν δὲ ἦταν ὁ φοβερὸς αὐτὸς πατριώτης,
ὅπως κ' εἶναι πραγματικὰ, διευθυντὴς
τοῦ τύπου, δὲν θὰπαίρναν ποτέ οἱ ἐφημερίδες
τὸν κατήφορο ποῦ πῆραν στὸ ζήτημα τοῦ
Λαχείου τοῦ Στόλου, και δὲ θὰ φώναζαν— χω-
ρίς και νὰ τὸ πιστεύουν— πὼς τότε μονάχα θὰ
πετύχει τὸ λαχεῖο, ἂν παραχωρηθῆ μονοπωλια-
σιακῶς στὰ πατριωτικὰ χέρια τοῦ κ. Τσαγγά-
ρη, και με τὴ θερμὴ παράκληση μάλιστα νὰ
καταδεχτῆ νὰ πάρει γιὰ προμήθεια 12 1/2
στά ο)ο ἀντὶ 10 στά ο)ο ποῦ ὄρισε ἡ Βουλὴ.

Ὅσοι δὲν ξέρουν τὰ παρασκήνια τῶν ἐφη-
μερίδων θὰ γέλασαν με τὴν μωρία αὐτὴ. Μὰ ὁ
κ. Κατσελίδης τὰ ξέρει πολὺ καλά. Τὰ ξέρου-
με και μεῖς. Κ' ἔτσι βρήκαμε σωστὸ τὸν χα-
ρακτηρισμὸ τοῦ κ. Κατσελίδη και λυπηθήκα-
με κατάκαρδα γιὰ τὸ ἠθικὸ χαντάκωμα ποῦ
παθε ὁ τύπος στὴν περίστασι αὐτὴ.

Κι ὅταν λέμε «τύπος» δὲν ἐννοοῦμε τὰ
ρεζιλόφυλλα ποῦ μποροῦνε και τὸν λούστρο τοῦ
Τσαγγάρη νὰ περιποιηθῶνε γιὰ νὰποχτήσουνε
τὴν παντοδύναμη προστασία τοῦ ἀφέντη του.
Ἐννοοῦμε τὸν Γαβριηλίδη, τὸν Κύρο, τὸν Ρέ-
πουλη, τὸν Κακλαμάνο κ' ἕνα δυὸ ἄλλους δη-
μοσιογράφους ποῦ συναισθάνονται και τὴ θέση
τους και τὴν ἀποστολὴ τους και φροντίζου-
νε νὰ μὴ παρασέρνουνται ἀπὸ τὴν μανία τῆς
«πρῶτης κυκλοφορίας»—ἀπὸ τὸ βρωμερὸ αὐτὸ
ρέμα τῆς ψευτιάς και τῆς ἀδιαντροπιᾶς ποῦ κα-
ταντήσε τὸν τύπο χειρότερ' ὀχτρὸ κι ἀπὸ τὸν
Βούλγαρο, καθὼς τὸ βροντοφώναζε με πόνον ἀπὸ
τὸ «Ἄστου» προχτὲς ἀκόμα, μέσα στὰ παλη-
καρσία και πατριωτικώτατα ἄρθρα του, ὁ φίλ-
τατος Περικλῆς Γιαννόπουλος.

Ἄπὸ τὸν τύπο λοιπὸν αὐτὸν τὸν «ἀγα-
θόν», ποῦ τὸν ἀντιπροσωπεύουν οἱ κύριοι ποῦ
ἀναφέραμε παραπάνω, δὲν τήνε περιμέναμε πο-
τέ μιά τέτλια ραγιαδικὴ πολιτικὴ. Κ' εἶχαμε
τὴν ἀπαίτησι— μεγάλη, τὸ ξέρουμε, μὰ δίκια
πάντοτε ἀπαίτησι— ἡ ἀγαθὴ αὐτὴ μερίδα τοῦ
τύπου νὰ ἐμποδίσῃ τὸν Τσαγγάρη ἀπὸ τὸ πα-
τριωτικὸ του κίνημα και νὰ τοῦ πει, παστρικά
και ξάστερα, σὰν πῆγε νὰ ζητήσῃ τὴν δημο-
σιογραφικὴ ὑποστήριξι γιὰ νὰ σώσῃ τὸν στόλο:

— Γδύνε μας ἐμὰς ὅσο θέλεις, κύρ Σπύρο,
ἀφοῦ ἡ κουτομάρα μας και τὰλλολοφάγωμά
μας σὲ κάθησε ἀφέντη στὸ σβέρκο μας. Μὰ,
γιὰ ἔνομα τοῦ Θεοῦ, μὴ ζητᾶς τὴν ὑποστήρι-
ξι μας γιὰ νὰ γδύσεις και τὴν πατρίδα!
Πάει πολὺ αὐτὸ και λυπήσου μας, ἀφέντη. Ἄν
ἡ μέριμνα ποῦ δείχνεις γιὰ τὸν τύπο
δὲν μὰς ἀφήνει νὰ σταυρώσουμε ποτέ πεντάρη
στὸ ταμεῖο μας, ἀφήσέ μας τουλάχιστο νὰχου-
με τὰ ἠθικὰ καπιτάλια μας ποῦ βάλθηκες νὰ
μὰς τὰ καταβροχθίσῃς κι αὐτὰ!

Ποῖος κοιτάει ὁμοῦ νὰ μιλήσῃ ἔτσι στὸν κ.
Παντοδύναμο; Φεῖδι ποῦ τὸν ἔφαγε. Οὔτε
στιγμὴ δὲ θὰ μπορέσῃ πιά νὰ μείνῃ στὸ Δε-
σποτάτο τοῦ Τσαγγάρη κι ἀπὸ τὴν ἄλλη μέ-
ρα τὸ φύλλο του θὰ πάψῃ νὰ διαλαλιέται στοὺς
δρέμους ἀπὸ τοὺς «εὐγενεῖς βιοπαλαιστὰς»,
καθὼς ἀποκαλοῦνε κάθε ὥρα και στιγμὴ μερικὲς
πρωτῆς κι ἀπογευματινῆς πατσαβοῦρες τοὺς
βρωμεροῦς λούστρους.

Ὁ κ. Διευθυντὴς τοῦ Τύπου δὲν συχωρναί
ποτές τέτιες ἀυθάδειες. Πρέπει οἱ ραγιαδες του
νὰ τὸν ἀκοῦνε σὲ ὅλα, δίχως τὴν παραμικρὴ
παρατήρησι. Αὐτὸς ἔφα. Τῶπε ὁ κύρ Σπύρος

και πρέπει νὰ γίνῃ. Ἄλλοίμονό μας δὲ ἂν κα-
μιὰ φορὰ τοῦ περάσῃ ἀπὸ τὸ μυαλό του και
τὸ πει πὼς θέλει νὰ γίνῃ ὀπουργὸς τῶν Οἰκο-
νομικῶν ἢ πρόεδρος Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας.
Θὰ δεῖτε πράματα ποῦ δὲ θὰ τὰ πιστεύετε.
Θὰ δεῖτε τὸν Ἀθηναῖκο τύπο νὰ ξελαρυλιγιά-
ζεται πὼς τότε μονάχα θὰ σωθῇ ἡ Ἑλλάδα ἂν
διοικηθῇ ἀπὸ τὸν «δραστήριον και ρηξικέλευθον
διευθυντὴν τοῦ Πρακτορείου τῶν ἐφημερίδων,
τὸν ἐργασθέντα τόσο πρὸς διάδοσιν τῶν ἐφη-
μερίδων, τὸν κατορθώσαντα νὰ τοκίξῃ χρήματα
και νὰ ταξειδεύῃ εἰς τὴν Εὐρώπην κ' ἐπιτρέ-
ψαντα μακροθύμως εἰς τοὺς δημοσιογράφους νὰ
πεθαίνου στὴν ψάθα».

Και μ' ὅλα αὐτὰ ὁμοῦ, ἔχουμε ἄνεξάρ-
τη τὸν τύπο. Ψέματα;

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΟΙ ΕΠΙΘΑΥΝΑΜΙΟΙ ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

Μὰς στάλθηκε ἀπὸ τὸ Παρίσι ἕνα ὁμορφο πρα-
σινοντομένο φυλλαδάκι με τὴν ἐξῆς ἐπιγραφή:
«Λίγοι στίχοι τοῦ Ψυχάρη γιὰ τοὺς γάμους τοῦ
Vermeil και τῆς Μαγδαληνῆς Michel.»

Τὸ φυλλαδάκι ἔχει μέσα ποιηματάκια, στιχοῦ-
ρικὰ παιγνιδίσματα, ξυπνα και διασκεδαστικά, τοῦ
Ψυχάρη, γεννημένα ἀπὸ τοὺς τρισευτυχισμένους
αὐτοὺς γάμους. Τὰ ποιηματάκια ἔχουν αὐτὸ τὸ ἐ-
ξαιρετικὸ γνῶρισμα πὼς εἶναι γραμμένα σ' ἐνιά
γλώσσες.

Πρῶτα ἕνα τραγουδάκι (lied) γερμανικὸ ἔπει-
τα ἕνα ἀγγλικὸ πεντάστιχο ὕστερα ἕνα γαλλικὸ
σονέττο. Ἀκολουθεῖ ἕνα ἰταλικὸ ποίημα στὴν τέρ-
τα οἶμα τοῦ Ντάντε. Ἐπειτα ἕνα λατινικὸ δίστι-
χο. Ἐπειτα ἕνα ἐπιγράμμα στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ.
Ἐπειτα ἕνα τετράστιχο στὴ νέα μας Ἑλληνικὴ.
Νὰ κ' ἕνα ρούσσικο. Καὶ τέλος ἕνα ποιηματάκι στὴ
γλώσσα τῆς γαλλικῆς Βρετανίας. Καὶ τὸ φυλλαδάκι
σῶνεται με μιά ὑπόσχεσι τοῦ ποιητῆ γαλλικὰ
γραμμέντ, ποῦ θὰ πῆ ρωμαῖκα:

Κι ἄλλα θάρθουν, και πὸ καλὰ,
Ὅταν θάρθουν τὰ παιδιὰ.

Βάζουμ' ἐδῶ τὸ ἐπιγράμμα ποῦ εἶναι στὴν ἰρ-
χαῖς:

Ἢ πάντῃ φοιτῶσα Κύπρις, σὸν στήθος ἐλοῦσα,
Οὐράνιον κλέψασ ἐντὸς ἔθηκε σείλας.

Και τὸ ρωμαῖκο τετράστιχο ποῦ ἐπιγράφεται
γαλλικὰ:

«Τετράστιχο γιὰ τὴν ἀγάπην, τί λογῆς εἶναι,
στὴν πὸ εὐκολονόηττ, και στὴν ὠραιότερη γλώσσα

του κόσμου, καινούρια πλασμένη για να τη μεταχειρίζονται οι Έλληνες».

Σ' όλο το είναι σου κρυφά, σάρκα, ψυχή, παντού, Η αγάπη, όταν αρχινάει Χύνεται, γιατί πάει Από τα μάτια στην καρδιά, κι απ' την καρδιά στο νου.

Μεταφράζουμε και τον προλογάκι, γιατί τ' αξίζει:

«Στην κυρία Μαγδαληνή Βερμέρη, το γένος Μισέλ:

Αγαπητή μου Μαγδαληνή. Θα μ' άρσης να συμμαζέω σ' ένα φυλλαδάκι τους στίχους για τους γάμους σου που διασκεδάσα στέλνοντάς σου κάθε μέρα, σ' λογής λογής γλώσσες, έτσι για παιγνίδι, από την έξοχή του Ροζματαμόν, που ήσθες άλλοτε να περάσες ένα μήνα με την κόρη μου, τη μεγάλη σου φιλενάδα. Μόνο έτσι μπορούσα και χαρούμενα κ' εγώ με την ετυχία σας, και φανερώνα πόσο και τις δυο σας συμπαθούσα. Παίρνεις ένα νέο διαλεκτό, που, αφού σπούδασε περίφημα τη γερμανική φιλοσοφία, θέλησε, πολύ σωστά, να γνωρίσει τη Γερμανία κι από κοντά. Κ' έτσι, νύμφου, μ' ας φέρει για τη Γοττίγγη. Κ' έτσι, χωρίς να το επομύλλεσαι, μου έδωκες την ιδέα για όλα σχεδόν αυτά τα κομματάκια. Να τα κρίνεις συγκαταβατικά. Δε μπορεί κανείς να γράφει καλούς στίχους σε ένα γλώσσες. Σκέφον πώς δεν ξέρω λέξη από αγγλικά, πώς δε μιλώ τα ρουσσικά, μήτε τα βρετανικά, και πώς είμαι άβαντος να σκαρώσω ρωμαίικους στίχους, ρουφιμένος καθώς είμαι από την άπειραντη πεζογραφία. Όσο για τα ιταλικά δύσκολο μου είναι να ζητήσω

κ' ένα μπιφτέκι στη γλώσσα τούτη, και ξέρεις καλά πώς τα λατινικά και τα αρχαία ελληνικά κανείς δεν τα μιλάει σήμερα. Και λοιπόν μονάχα για να γελάσσης, γιατί το γέλιο κάνει καλό, και στην ετυχία μας ακόμα, σου έπλεξα τα άκακα τούτα χωρατά. Προσπάθησα, κάπου κάπου, ακόμα και μέσα σε δυο στίχους να φυλάξω τον τρόπο τον ξεχωριστό της έξυπνάδας, και του χωρατού ακόμα, που έχει κάθε γλώσσα. Μα δεν επιμένω. Τουλάχιστο παρηγοριέμαι με τη σκέψη πως το φυλλαδάκι αυτό για τους γάμους σου ταυριάζει με τα είδη εκείνα του παλιού καιρού που γίνονται από δλόκλινρα ποιήματα του φίλου του σπιτιού αφιερωμένα στο παίνεμα των νύμφων. Δε σου στέλνω, με τούτα εδώ, το ποίημα που θα ταίριαζε· μόλις θα βρης δώ και κει λίγη π ο ι η σ ο υ λ α. Ό,τι λείπει, ταναπληρώνεις εσύ. Το παιγνίδι μου θέλει να πη πώς κάθε γλώσσα μ' ας φουάει κι από μια σιγή· και για τούτο, όσο πιο βαθιά μπαίνουμε στην καρδιά της κάθε γλώσσας, άλλο τόσο την πλουτίζουμε τη δική μας, την καρδιά· έξδν αν όλες τις γλώσσες τις αξίζει ή γλώσσα που δεν έχει λόγια. Τύχα γι' αυτό την ονομάζουμε παγκόσμια γλώσσα; Θα μου το πης στο γυρισμό σου. Έγώ δε μπορούσα παρά με στίχους να γιορτάσω ένα γάμο τόσο ποιητικό. Μα εσύ που διάλεξες για τη ζωή σου τα δυο της ωραιότερα, —τη δουλειά και την αγάπη—θα ξέρης σε λιγάκι πιο πολλά από μένα.

Σε φιλώ, αγαπημένο μου παιδί, και σου εύχομαι όλες τις χαρές.

Ο παιώς σου φίλος ΨΥΧΑΡΗΣ

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ

Η ΠΗΓΗ ΤΟΥ ΚΑΚΟΥ

Συχνά πυκνά γελάμε με τα θύματα του Σχολαστικισμού και τα καμώματά τους· και μόνο καμιά φορά λέμε περιφρονητικά «Δάσκαλοι» εκείνον που έχει στενό τον όριζόντα της σκέψης και σε στενά όρια περιορίζει κ' έννοσε του καθήκοντος την εκπλήρωση. Παίζουμε όμως εν «ού παικτοίς» γελώντας με το δάσκαλο, που ξεχνά τον προορισμό του σχολείου και μαθαίνει στα παιδιά μας σε πόσους συγγραφείς και πόσες φορές ή βάρκα είναι βηλικυή και σε ποιούς και πότε γίνεται «ό λέμβος» άρσενικός, διότι ο δάσκαλος αυτός καταστρέφει τα παιδιά μας προετοιμάζοντάς τα για το Σκολεϊό και όχι για τη Ζωή.

Επίσης άσχημα και παράκαιρα γελάμε διαβάζοντας στην Ιστορία ότι οι στρατιωτικοί, που έστασίασαν για να επιβάλουν στον Πωγωνίκο συμβασιλείς τους αδελφούς του Τιβέριο και Ηράκλειον, έδικαιολογούσαν την άξιώσή τους και το παράπτωμά τους λέγοντας «Είς Τριάδα πιστεύομεν, τους τρεις στέφομεν!» Γελάμε χωρίς να λοχαρίζουμε πως ή κρίση του φιλόσοφου για την εποχή ή μ' ας πληρώση κατάκαρδα.—Αφούτου, γράφει ο Μοντεσιέ, ή σχολαστική στενοκοιφαλιά έγινε ο χαρακτήρας του Βυζαντινού κράτους κανέναν σκοπός δε διεύθυνε του λοιπού τας επιχειρήσεις και συχνά χωρίς λόγο έγειναν ταραχές και δίγως άφορη ήτροκλήθησαν στάσεις».

Όποιος λοιπόν μελετώντας την Ιστορία άγα-

νάχησε όταν έννοιωσε το πως το δασκαλικό σάρκι κατασπύραζε το Βυζάντιο, δε θα εξακολουθήσει βέβαια να παίρνει άψήφιστα το Σχολαστικισμό, διότι είδε με τα μάτια του, ότι ο Δάσκαλος δεν είναι άστειος ή γελοιος άνώδυνος κι άβλαβος, άλλ' κίττια σπουδαίου κακού, άξιος άναθέματος και πολλής προσοχής.

Μά για να λάβουμε τα μέτρα μας έναντίον του Σχολαστικισμού, που κατά πολλούς τρόπους ύπονομεύει τη Ζωή και την πρόοδο, έπρεπε να μπορούμε να τον άνακαλύπτουμε κάτω από τις άλλοτροπιές μορφές που λαβαίνει. Έπειδή όμως τα θύματά του είναι πάμπολλα και ποικίλα, το καθόρθωμα αυτό αν δεν είναι άδύνατο είναι βέβαια πολύ δύσκολο. Λόγου χάρη σχολαστικός είναι ο συγγραφέας που πιθηκίζει τα ύπερβατά κι άσύνδετα του Θουκυδίδη, λησμονώντας ότι το Τυπογραφείο άνακαλύφθηκε για να διαδίδονται τα βιβλία και να φωτίζεται ο κοσμάκης· όπως σχολαστικός είναι και ο ρήτορας που παίζει το παιγνίδι των λέξεων και μεθυσμένος απ' τα λόγια του ξεχνά την ουσία, ώστε ο άκρατής του χροταίνει απ' τον ήχο ήχησής φρασσεολογίας.

Εύτυχώς όμως υπάρχουν χαρακτηριστικά γνωρίσματα που μ' ας δείχνουν τον πανέτοιμο ν' άνοείξη μιά τρύπα στο νερό σχολαστικό. Και το μεγαλείτερο γνώρισμά του, από εκείνο που πηγάζουν κι όλα τα λοιπά, είναι το ότι δεν ενεργεί, δε θέλει, δε ζει, αλλά κρατεί κρυφωμένο το νου του προς έσα

έγειναν και προς όσα έμαθε, διότι τα έδιάβασε ή του τα είπαν άλλοι.

Η άρνηση αυτή του «Εγώ» στην αρχή τον οδηγεί στην περιφρόνηση των κινητικών ιδεών—δυνάμεων, των αισθημάτων και των ελπίδων, τον συνειθίζει δε ν' άδιαφορή για τα παρόντα και τα μέλλοντα ώστε στο τέλος καταντά καταφρονητής του λαού, διότι ακριβώς δεν τον ενδιαφέρουν εκείνα τα όποια αντιπροσωπεύει ο λαός.

Για σχολαστικοί τύποι μπορούν να μ' ας χρησιμεύσουν οι βυζαντινοί λογιώτατοι που στα συγγράμματά τους δεν δμιλούν ποτέ για το λαό, άποκαλώντας αυτόν «το Λύμα», «το Χυδαίον», «ό Όχλος», «ό Συρφετός».

Έπειδή επί τέλους ο σχολαστικός, όπως πολλοί το παρατήρησαν, στη μελέτη του παρελθόντος δε διδάσκειται χάριν του μέλλοντος αλλά βείσκει· εκεί την τροφή της φτωχολαζονίας του, ο δρόμος εύκολα τον περατέρνει στη μεγαλομανία και την άσέβεια προς τα έργα, κ' εκείθε στη βραχυμανική άπάθεια όπου ζει για το μνημονικό του και με το μνημονικό του, μ' άφορεμένες ιδέες και λέξεις.

Κατά γενικότερη λοιπόν κ' εύρύτερη έκδοχή: Ο σχολαστικισμός είναι ή άρνηση του πραχτικού και ωφέλιμου πνεύματος.

Φίλος μου, που στην κρίση του ύπόδικα τον όρισμό αυτόν του Σχολαστικισμού, μου παρατήρησε.—'Αλλ' αν αυτό θά πη Σχολαστικισμός, τότε οι τόμοι των Ηρακτιών της Έλληνικής Βουλής ούτε παρακωνία μήτε χασμαδικ ή' άποτελέσουν τοποθετούμενοι μεταξύ των τόμων της Βυζαντινής Γραμματολογίας. Δε μιλεί για το λαό εκείνη· και στο Κοινοβούλιό μας όμως, κολονότι συχνότατα τα νημονεύουν, ποτέ δεν εξέτασαν πραχτικά τα λαϊκά συμφέροντα. Για να βεβαιωθής, έλα να φυλλαμετρήσουμε τις σελίδες των συζητήσεων επί των εθνικών του πολέμου... Περισσή λογοκοπία... Θεωρίες περί εθνικής... Έπιμονή διαβελεμμένη για την εξακρίβωση του είδους των υποχωρήσεων και του καταλληλοτέρου όρου—ήταν πανικός; ή ρυχή; ή άταχτο στρατήγημα της ταχτικής στρατηγικής;—'Ιστορική έρευνα του στρατηγήματος... Διαλογική μπόλικη επί της ψυχολογίας του πανικού!!' Αλλά τσιμουδικ ως προς το ΓΙΑΤΙ βρεθήκαμε άσύνταχτοι και άγύμναστοι. Κι' όμως αυτό το ΓΙΑΤΙ πρό πάντων έπρεπε να ψιλοσκοκινισθής για να μάθη ο κόσμος ότι στο μέλλον οφείλει να συνταχτή και να γυμνασθή προτού ζητήσει να ζαναπολεμηθή.

Κι' εκλεισε τον τόμον ο φίλος μου μουρμουρίζοντας άμετάφραστη μιά φράση που έγραψε για τους Βυζαντινούς ο Μοντεσιέ. «Les Grecs grands parleurs, grands disput eu's, naturellement sophistes, ne cessèrent d' embrouiller par des controverses...»

Όστερ' απ' αυτά φυσική προβαίνει ή άνήσυχη άπορία: Πώς θ' άπαλλαχθούμε απ' τα λόγια, τη μεγαλομανία και τη σοφιστεία;

Τον πατριωτικό δε αυτόν καημό βεβαιότατα δεν τον ίκανοποιούν με τις προσπάθειές τους ότοι πατριώτες άνύποπτοι έπρότειναν ως φάρμακο του κακού την ενίσχυση, κατ' τον έναν ή τον άλλον τρόπο, του σχολαστικισμού, κρίνοντας και βλέποντας με τη σχολαστική δίπλα που λαβαίνει το μυαλό εκείνων που άνατράφηκαν υπό το σημερινό άντεπιστημονικό curriculum.

Την επιθημητή λύση στο έθνικό πρόβλημα θα τη δώσουν όσοι ζητήσουν ούσιαστική την παιδεία και πράγματι μορφωτικά τα σχολεία, άποδειχθή·... ότι οι παραλλαγές του χαρακτήρα του Κράτους το σταμάτισμα της πρόοδου προέρχονται και τώρα,

δπως προήλθαν πάντοτε και στο παρελθόν, από την Αττικισμάνια και το δασκαλικό καρμινωδάτημα.

Ευκολόδοιχο θέμα για όσους εδιάβασαν την ιστορία του Έλληνικού έθνους κ'έκαναν την ακόλουθη παρατήρηση που είναι τόσο άπλη όσο και σημαντική: Στους είκοσι τελευταίους αιώνας το πνεύμα του Έλληνικού λαού όταν επέτυχε την πρόοδο του Έθνους είχε μια φονερότατη ροπή προς τη σαφήνεια, την απλότητα, προς την ουσία. Στις εποχές δέ αυτές καθιέρωσε της ψυχής του Έθνους ή γλώσσα του κυριαρχούσε άμκλή, άπειριτη, όργανο κοινωνολογίας κι όχι καθαρολογίας.

Μά και το αντίθετο μας το μαθαίνει ή ιστορία. Ότι ό Αττικισμός, ή σχολαστική σοφία και λογοκοπία, εστάθησαν αντίμαχοι κάθε άναγεννήσεως του Έλληνισμού. Και όταν ενίκησαν έβύθισαν το Έθνος σύψυχο στα βύθη ενός πνεύματος πολύτροπου, σοφιστικού, ψεύτικου. Οι δ' έθνικες αυτές νύχτες σημειώνονται από την επικράτηση στα έργα των απολογητών της εποχής μιας άψυχης και κατασκευαστής γλώσσας που δέ συγκινούσε την καρδιά του λαού, αλλά τη γραμματική μόρφωση εκατό δασκάλων.

Ό,τι ζει πεθαίνει. Η δέ φύση από το Θάνατο βγαίνει τη Ζωή. Τόν παμμέγιστο νόμο τόν έγνωρισε κι ό Έλληνισμός.

Για το Έθνος μας ή παρχαμή του δυό και τρεις φορές ετοίμασε την Αναγέννηση.

Γοργή ματιά στην ιστορία διατρχνώνει το πράγμα. Μά ή ίδια ματιά μας πείθει ότι ό σχολαστικισμός αντί ν'άπομακρύνη τη Ζωή από το θάνατο προαπέθησε να ζεούρη τη Ζωή προς το Θάνατο. Ήτοι, όταν ένα νέο πνεύμα μιας νέας ζωής με τη ζωντανή υπό την καινούρια της μορφή γλώσσα του πρόβαινε από την παρχαμή, ό σχολαστικισμός αντί να χαρή το Νεογέννητο και να δοξάζη τη νεά ζωή βοηθώντας την εξέλιξή της, επάσχιζε να τη σταματήσει στα πρώτα βήματα για να την επαναφέρει προς εκείνο που πέθανε κι άφανίστηκε για πάντα.

Στόν άχαρο αυτόν άγώνα πρώτος πρώτος φηγοφάει ό αρχαιομανής Ίουλιανός, ό όποιος έγεινε παραβάτης και συντροφεμένος από τους δασκάλους επάσχιζε ν' άναστήση Θεός και Κόσμο πεθαμένο, διότι δέν ένοιωσε ότι απ' τη σκόνη του μεγάλου νεκρού εφύτρωσε ό Χριστιανισμός, ή άνάπλαση δηλαδή του λαού και ή πλήρωση των νέων ήθικων άναγκών του.

Στόν άχαρο αυτόν άγώνα (θά το πώ, μολοντί ή άπόσταση είναι άσύγκριτη και το άπότομο πέσιμο

από το σοβαρό στο γελοίο με τρομάζει) ό δάσκαλος Μιστριώτης έγεινε παραβάτης του κοινού ποιητικού νόμου διότι μοχθώντας ν' άναστήση νεκρούς τύπους μιας νεκρής γραμματικής δέν ένοιωσε πως ό μορφούμενος ελεύθερος Έλληνικός Λαός έχει δικαίωμα να δη και να νοιώση, και να θαυμάση κι αυτόν τόν Αίσχύλο, και να φωτισθή από τα άθάνατα έργα του.

Απ' τον Ίουλιανό ως τόν κ. Μιστριώτη σχολαστική σειρά παραβατών και καταπατητών των νόμων της φύσεως άπεβούν κ' έγκληματούν κατά της ζωής και της γλώσσας του Έθνους και του λαού που μοχθώντας προβαινει από σύγχρονες κάθε φορά και νέες όδηγούμενες ιδέες στην πραγματοποίηση δικαιολογημένων πόθων και των επικαιρών ιδανικών του.

Δυστυχώς, το ξαναλέω, ή επίπονη πορεία του λαού έγεινε κοπιωτικότερη διότι συνεχώς ήταν άναγκασμένος να μάχεται τη λογισματιστική άρχαιομανία που κολλημένη σά στρείδι στη λαμπρότητα του κλασικισμού δέν κατώρθωνε να βλέπη σι ποιά αίτια και σε ποιά γεγονότα χρωστούσε κάθε φορά την Αναγέννησή του και την προκοπή του ό Έλληνισμός.

Για χάρη εκείνων που βλέπουν εύκολα, θά ζωγραφίσω σύντομα και με γενικές γραμμές αυτή την άδιάκοπη πάλη ανάμεσα Λογισματισμού και λαού, αφήνοντας σ' άλλους άνωτέρους, καλλίτερους, ειδικότερους να τελειοποιήσουν την περιγραφή και να ζωγραφίσουν με χρώματα ζωρά έτσι πιά τόν άγώνα, ώστε να τόν δούν και τα δασκαλικά μάτια, να τόν νοιώσουν και τα δασκαλικά μυαλά και να πεισθούν στο τέλος και οι ίδιοι οι δάσκαλοι, ότι μεγάλη δεινή εξέργασατο τη ταλαίρη πατρίδι ό Διδάσκαλος.

(Ακολουθεί).

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΜΑΣ

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΜΑΣ

Αυτή τη φορά ό Διαγωνισμός μας έχει μερικές νοστιμιές, μά όχι δά κι από κείνες που σε τρελλάνουν. Ο κ. Β. Αθας μας στέλνει δυό, που τις σημειώσαμε ισοδύναμες. Νά τις.

1

— Ο Δ. άνάμεσα σε κάτι που δηγιέται άνα-

φέρει και την παροιμίαν «ό πνιγμένος από τα μαλλιά του πιάνεται».

Ο μικρός Κώστας.— Κι όταν είναι φαλακρός ; 2

Παραδοχός.— Το καλό που σου θέλω, να πεις σ' αυτή τη δουλειά είναι πολύ επικερδής. Σε λίγο θά διπλασιασθή ή περιουσία σου !

Ο άπένταρος.— Τότε... άς μένει καλύτερα !

Μας φκίνουνται οι νοστιμιές του κ. Αθα από τις καλλίτερες της συλλογής, έχουν και το καλό της συντομίας. Ένώ ό κ. Τραγογίνης όχι μονάχα δέν τήχει αυτό το καλό στην «Κατσίκια της Γριάς» που μας έστειλε, μά πέρασε και τις εξήντα λέξεις, ώστε δέν μπορούμε να τήν κρίνουμε την «Κατσίκια» του.

Έχουμε όμως ένα άλλο, τάκλουθο του κ. Πανσανία.

Επιτάφιο

Σε υπάλληλο του Έλληνικού Κυβέρνου

Ζωή και κάττα πέραγα και κάτσε κάτσε άπόστεινα. Και ρούφαγα και κέναγα στη γειά σου, ψωροκόσταίνα.

Οι στίχοι αυτοί τόσο άφεγαδιαστοί, ή ρίμα τους τόσο πλούσια, ό ρυθμός του και τί νόημα τόσο παροιμιακό που άμέσως κοντοστέκεσαι άμα τούς διαβάσης. Αλήθεια όμως τόσο πολύ λεγμένη και ξαναλεγμένη που καταντάει να δίνη άδυναμία κι όχι δύναμη σ' αυτό το επίγραμμα. Κι έρίστε ό λόγος που δέν τού δίνουμε δάκρυο το βραβείο, παρ'ό το μοιράζουμε μεταξύ του κ. Πανσανία και του κ. Αθα.

Ο κ. Ψυριώτης μας έστειλε μια «Συμβουλή ρωμαίικη» την ακόλουθη :

Κλέβε, άτίμαζε και γδύνε δίγως φόβο και σεκλέτι με τους πρώτους θάσαι πάντα. Κι αν πεθάνεις—μή σε νιάζει!—θά σε πούνε εύεργέτη θά σου στήσουν κι άνδριάντα !

Μά όχι δά και τόσο πάλε ! Υπάρχουν κάμποσοι στόν κόσμο που τάκαμαν αυτά λίγο πολύ, κι όμως δέν είταν από τους πρώτους, μήτε εύεργέτηδες έγιναν! Πάει να πη κάτι λείπει από το επίγραμμα. Δέ λέμε τέποτε για τη ροβερή χασημφία «θά σε πούνε Ε Εύεργέτη».

Αυτά περίπου τα καλλίτερα αυτή τη φορά. Ελπίζουμε αυτό το μήνα ακόμα καλλίτερα και περισσότερα.

Ο ΑΓΩΝΟΘΕΤΗΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ

ΠΕΡΙ ΓΛΩΣΣΗΣ ΣΚΙΑΣ,

Για να γράψω την επιρωπιεστέριμ διάλεκτον της Έλληνικής, τα είπον, είδον, ενόμιζον, καταδεδικασμένος πρέπει να γράψω, ή τα είπα, είδα, ενόμιζα, καταδικασμένος ; ποιά να προτιμήσω; το μεμεγεθυσμένος ή το μεγεθυσμένος ; Και δέν ξέρω αν πρέπει να διδωται, να διδηται, ή να δίδεται πολλή προσοχή στις ιδέες του κ. Σκια, και να άξιωται ή ναξιώται, ή ναξιώνηται, ή ναξιώνεται μελέτη το βιβλίο του. Και διαβάζοντας κανείς το «δοκίμιον της Ιστορίας της φιλοσοφίας» του Μ. Ρενιέρη και τη μελέτη του «περί Βλοσπίου και Διοφάνου», βιβλία και τα δυό στην καθαρεύουσα γραμμένα, στα 1840

* Η άρχή του στο 113 φύλλο του «Νουμά»

το ένα και τάλλο στα 1880 βρίσκει στο πρώτο τους τύπους ένοούσα, άπαιτούσα, έτιμούσα κ.τ.λ. και τάλλο τους τύπους ένόουν, άπήτουν, έτίμων πάτερον, το άπαιτούσα, ή το άπήτουν είναι της καθαρεύουσας. ή μήπως είναι και τα δυό ; όσο γι' αυτό δηλ. αν είναι και τα δυό, άς σταλίσει όποιος θέλει τη γλώσσα του Βαλεττα λ. χ. με τους τύπους αυτούς, ένοούσα, άπαιτούσα, και θά καταλάβει.

Ποιά λοιπόν καθαρεύουσα είναι «ή δη επικρατεστέρα διάλεκτος της ελληνικής γλώσσας»; Ήέχασε να μας τήρεισει ό κ. Σκιας. Κι όμως όσο είναι αλήθεια πως έπρεπε να ήρίσει ποιά είναι ή δη επικρατεστέρα, άλλο τόσο είναι αλήθεια ότι δέν μπορούσε να τό κάνει.

Τό γάρ την καθαρεύουσαν γράφειν ταύτων έστι τη των προγόνων φωνή ως οϊόντε προσπελάζειν ούμην αλλά και άπριξ αυτής έγχεσθαι, έπιμελωδς δέ των της του λαού καθημαζευμένης λαλιός τύπων και όνομάτων άπέχεσθαι, έπι τή την γλώσσαν άστειότεραν ούτω καταστήσαι, της άστειότητος έν τοις γραμματικοίς τύποις και τοις όνόμασι και τη συντάξει ένούσης. Ού μήν αλλά και το τη χειρί ούχι τή θυλάκιω τοις της συνθηείας όνόμασι και τύποις χρήσθαι, φευκτέον πάντως, εί μή το της άνάγκης έρίσταται άδήριτον σθένος, της της καθαρευούσης έντίμου προσω-

νυμίας τόν του χρωμένου τοις της συνθηείας όνόμασι και τύποις λόγον ούκ άποστερεί.

Πώς λοιπόν να ήρίσει κανείς «την δη επικρατεστέραν», αφού ό άρκετός και άπαραίτητος όρος για να λέγεται καθαρεύουσα μια γλώσσα είναι, αν όχι στη σύνταξη και στο συνθετικό χαρακτήρα, αλλά στη γραμματική τουλάχιστο και στο λεξικό να έχει για παράδειγμα την άρχαία, στην άρχαία νάκουμπάει, την άρχαία για κανόνα της να παραδέχεται; Και τόσο περισσότερο είταν άνάγκη να ήρίσει ό κ. Σκιας «την δη επικρατεστέραν» όσο πιστεύει και προμαντεύει,—κι από δώ φαίνεται πάλι το μοναδικό παρατηρητικό του—ότι στο τέλος θά επικρατήσει παντού ή καθαρεύουσα «έξαφανίζουσα τάς άλλας τοπικάς διαλέκτους». Γιατί, υποθέτοντας ότι παίρνει κανείς στα σοβαρά του κ. Σκια τη μελέτη, το πρώτο που θά θελήσει να μάθει, αυτό είναι ποιά καθαρεύουσα θά επικρατήσει «έξαφανίζουσα κτλ.» Κάποιοι φίλοι μου άξαφνα, άρχαίστης με το παραπάνω, κι από τόν Κλ. Ραγκαβή περισσότερα, σε μια κουβέντα μας για το έπιστημονικότητα, καθώς τόνόμαζε, βιβλίο του κ. Σκια έλεγε πως με τόν καιρό, καθώς τάπόδειξε και ό κ. Σκιας, ή καθαρεύουσα δηλ. ή γλώσσα του «Ίουλιανού του Παραβάτη» και του Θ. Αφεντούλη θά έ-

ΚΙ ΑΛΛΟ ΒΙΒΛΙΟ

Κάποιος κύριος «τά τής καθαρειούσης πρεσβύτων», πούτυχε να δει προχτές άπάνω στο γραφείο μας τήν καινούρια έκδοση τής «Γιαάδας» του κ. Παύλου, ξαφνιάστηκε λίγο. Κι άφου τήνε πήρε στά χέρια του και τήνε στριφογύρισε κάμποσο, είπε με πονοφυχιά :

— Μπα τους καημένους! Δουλεύουν! Δουλεύουν!

Έτσι φαίνεται. Και οι καημένοι, που μας έδειξαν τήν περασμένη βδομάδα τήν «Γιαάδα», μας δίνουν ύστερ' άπ' λίγες μέρες ένα βιβλίο βαρύ και ικανό, αυτό μονάχα, να πείσει τους κοντόβαρους πως ή ένδική μας γλώσσα, ή δημοτική, είναι μάννα για νάποδώσει και τις άψηλότερες φιλοσοφικές ιδέες.

Τό βιβλίο που θά ξαφνιάσει και θά βουδάνει τους δασκάλους, είναι του μεγάλου Κάντ ή «Κριτική του άδολου λογισμού», που ένα μέρος της μετάφρασης και τυπώσαν οι κ.κ. Γ. Μαρκέτης και Άλέξ. Παύλος.

Πώς δούλεψαν οι δυο αυτοί άκούραστοι έργατες τής Ίδέας φαίνεται από τόν σύντομο πρόλογο :

• Σκοπός μας στην αρχή εΐτανε να μεταφράσουμε όλν τήν Κριτική του Άδολου Λογισμού. Γρήγορα όμως είδαμε πως τούτο μας εΐταν άκράτητο, γιατί τέτοιο έργο, που κάθε του ίσως γραμμή θέλει προσεχτική μελέτη, χρειάζεται και καιρό άπεριόριστο, ενώ έμας, ο καιρός μας είναι πολύ μετρημένος. Έτσι αποφασίσαμε τέλος να καταπιεστούμε όσο μοναχά μέρος μας εΐταν εύκολο να δουλέψουμε τίμια και καλά, κι ως έλπισουμε πως μια μέρα θά φιλοτιμηθούν άλλοι δικοί μας, με πίστηρη ήσυχία και πίστερη φώτα, να ζετελειώσουν αυτή τή δουλειά τήν τόσο χρήσιμη και μεγάλη.»

Σ' ένα από τα περασμένα φύλλα του «Νουμά» —στο 104 φύλλο— δημοσιεύσαμε ένα κομμάτι από τό βιβλίο που προχτές τυπώθηκε. Σήμερα σας δίνουμε κ' ένα κομμάτι για δείγμα τής δουλειάς των μεταφραστών και σας όμολογούμε ταπεινωτάτα πως είμαστε άνίκανοι να κρίνουμε τόν Κάντ, άφου τή δουλειά αυτή μονάχα ρεπόρτερ Άθηναίικων ήφημερίδων μπορούν να τήν καταπιστούνε, έτσι «κατά τας ώρας τής σχολής των».

Τό κομμάτι που θά διδάσετε άμέσως τώρα, είναι τό πρώτο κεφάλαιο τής εισαγωγής κ' επιγράφεται «Διαφορά άδολου κ' έμπειρικού γνωρισμού».

«Πώς κάθε μας γνωρισμός άρχινάει με πείρα δεν έχει λόγο. Γιατί πως άλλως θά ξυπνήση του γνω-

ριστικού μας ή ένέργεια παρ' άπό άντικείμενα που έπιρραζούν τήν αίσθησή μας, κ' είτε αυτά τά ίδια γεννούν εικόνες, είτε κεντούν τή διάνοιά μας να τά συγκρίνη, να τά ταιριαζή ή ξεχωρίζή, κ' έτσι τό άδούλευτο ύλικό τής αισθητικής μας έντύπωσης να τό γυρίση τε γνωρισμό άντικείμενων, που είναι ό,τι λέγεται πείρα; Χρονολογικά λοιπόν κανέννας μας γνωρισμός δεν έρχεται πριν τήν πείρα; άρχινάει ο καθένας μαζί της.

Άν όμως κάθε μας γνωρισμός άρχινάει με πείρα, αυτό δε θά πη πως και πηγάζει ο καθένας από τήν πείρα. Γιατί κι ο ίδιος ο έμπειρικός γνωρισμός ίσως είναι σύνθετος άπ' ό,τι άποχτούμε μ' έντύπωση κι άπ' ό,τι μας προμηθεύει τό ίδιο τό γνωριστικό μας (ή αισθητική έντύπωση δίνοντας μονάχα τήν άμορφή), κι αυτή τήν προσθήκη δεν τή διακρίνουμε από τό άρχικό ύλικό ως που με μεγάλη πραχτική κ' τήν παρατηρήσουμε και να μάθουμε τήν τέχνη του ξεχωρισμού της. Λοιπόν είναι τούτο τουλάχιστο ζήτημα πιδ προσεχτικής μελέτης, που δεν άποφασίζεται έτσι άμέσως με τήν πρώτη ματιά, τό αν ύπάρχει δηλαδή γνωρισμός άλόγετα άνεξάρτητος από πείρα, άκόμα μάλιστα κι από κάθε αισθητική έντύπωση. Τέτοιος γνωρισμός λέγεται από τά πριν (a priori), αντίθετα του έμπειρικού, που οι πηγές του είναι από τά ύστερα (a posteriori), δηλαδή μέσα στην πείρα.

Τά λόγια από τά πριν δεν είναι όμως άκόμα τόσο καλά όρισμένα που να φανερώσουνε σωστά πόση σημασία έχει τό ζήτημα που προβάλαμε. Γιατί άκόμα και για γνωρισμούς που πηγάζουν από πείρα συνηθεί ο κόσμος και λέει πως είμαστε από τά πριν έπιδεχτικοί τους ή κάτοχοί τους, γιατί δεν τους βγάλαμε άμεσα από πείρα, παρ' άπό κάποιο γενικό κανόνα, δανεισμένο όμως κι αυτόν από πείρα. Έτσι, αν ξεχώσης τά θεμέλια του σπιτιού σου, λέμε πως έπρεπε να τό ξέρης από τά πριν πως θά γρομιστή τό σπίτι, δηλαδή δεν εΐταν άνάγκη να προσμείνης τήν πείρα να σου τό μάθη. Κι ως τόσο μήτ' αυτό δεν μπορούσες να τό ξέρης άληθινά από τά πριν γιατί πως τά σώματα έχουνε βάρος, και λοιπόν πως πέφτουν άμα τους λείψουν τά στυλώματά τους, τό έμαθες προτήτερα από πείρα.

Με γνωρισμό από τά πριν θά έννοούμε λοιπόν από δω κι όμπρός όχι γνωρισμό άνεξάρτητο από κάποιας λογής πείρα, παρ' άπόλυτα άνεξάρτητο από κάθε πείρα. Άντίθετος του είναι ο έμπειρικός,

που δε γίνεται παρ' άπό τά ύστερα, δηλαδή μονάχα με πείρα. Ο από τά πριν γνωρισμός είναι πάλε ή άδολος ή άνακατωμένος. Και άδολος είναι ό,τι δεν έχει μέσα του τίποτα έμπειρικό. Τό αξίωμα λ. χ. «κάθε άλλαγή έχει τήν αίτία της» είναι αξίωμα από τά πριν, όχι όμως άδολο, γιατί ή άλλαγή είναι έννοια βγαλμένη μονάχα από πείρα.»

Τό βιβλίο πουλιέται δυο δραχμές στο βιβλιοπωλείο τής «Εστίας». Όσοι θέλουν από τους άναγκωστες μας του έξωτερικού μπορούνε να τό ζητήσουνε κι από τό γραφείο του «Νουμά» στέλνοντας δυο φρ. χρ. δίχως παραπανιστό έξοδο για τά ταχυδρομικά.

Ο ΓΥΝΑΙΚΟΚΟΣΜΟΣ

ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΚΑΠΕΛΛΑ

Άπό τό Παρίσι, στις 10 του Δεμητηρή
Άγαπατέ μου «Νουμά»,

Προχτές είμωνα στο θέατρο τής Γαλλικής Κομωδίας, δηλαδή στο καλύτερο θέατρο τής Εδρώλης από όλα, όσα παίζουνε δράματα. Στο θέατρο που παίζει ή Μονή Σουλής τόν Οιδίποδα, τό Έλληνικό άριστούργημα τών Σοφοκλή, και ή Βενερό τή Δόνου Σόλ στον Έρνάνη του Βίχτωρα Οδγρώ.

Έπαιζαν τή βραδεία που πήγα, ένα από τά νεώτερα δράματα, τά κοινωνικά λεγόμενα, που μέσα σ' αυτά, παρουσιάζονται τά πράματα όπως γίνονται στην άληθινή ζωή, κι όχι όπως τά περιγράφουνε στα τραγούδια και στα παραμύθια.

Εΐχα μεγάλη επιθυμία, όχι μόνο νακούσω, μη και να δω από τό δράμα, που φημίζεται κώλας, για τις τραγικές του σκηνές, που γίνονται άναμεταξή ένός πατέρα και τής κόρης του!

Άμα κάθησα στή θέση μου και πριν άρχήση ή παράσταση, κοίταξα γύρο γύρο μου, για να ιδώ τόν κόσμο, τόν όμορφο και κίλοσυγροισμένο, που πηγαινέει στο θέατρο, διαν πρό πάντων παίζονται καινούρια δράματα.

Φυσικά, τήν προσοχή μου, κατά προτίμηση, έδωσα στις κούρες, και πολύ περισσότερο στα φορέματά τους, και τούτο, για τό χαιτίρι τών φιληνάδων

πικρατήσε «έξαφανίζουσα κτλ», ενώ κάποιος άλλος φίλος μου «έξίσου απέχων και τής αρχαϊζούσης και τής λεγομένης δημόδους» μαγεμένος κι αυτός με τά κάλλη του σοβαρού κι άστείου βιβλίου «Πείστηκες, επί τέλους, μούλεγε. με τό βιβλίο του κ. Σιαξ, πως μια μέρα ή καθαρειούσα —δηλ. ή έξίσου απέχουσα— θά επικρατήσε πέρα πέρα;». Και βέβαια πείστηκα με τό βιβλίο του κ. Σιαξ, πως δεν άρκει ναχει κανείς μάθηση, αλλά πως πρέπει ναχει και μυαλό, πρώτ' άπ' όλα μάλιστα πρέπει κανείς ναχει μυαλό. «Δεί μόν και φιλοσοφείν, δεί δε και έγκράχλον έχειν».(Έπίκτητος).

Παράξενη άλήθεια, διάλεκτος,—και δη έπικρατεστέρη,—θάναι αυτή ή καθαρειούσα, πιδ παράξενη κι από τή λογική του κ. Σιαξ. Μου θυμίζει τους νεοπλατωνικούς φιλοσόφους. Οι φιλοσοφικές τους θεωρίες, ή προσπάθεια να φτάσουνε στή θεωρία του Ένός με τήν ένσπαιση, τους είχε κλείσει τόσο μέσα στον έαυτό τους, ώστε αΐδόκουν άσώματοι είναι, κίσχυνομένοι ότι έν σώματι ήσαν» (Πορφύριος). Σε τέτοιους ανθρώπους, τι λέτε, δε θά ταιριαζε λαμπρά, ή καθαρειούσα; Δε μοιάζει δημιουργήμα λαού που βρίσκεται σε παρόμοια ψυχολογική κατάσταση, που δείχνει άφροντισιά και περιφρόνηση για τις κάθε λογής σωματικές του ανθρώπου άνάγκες και

μόνο «τό φιλοσοφείν αυτό μέλει». Μ' άλλα λόγια θέλω να πώ, παράξενο κάπως δε σας φαίνεται τό φαινόμενο που παρουσιάζει ή καθαρειούσα, λέδες να μην έχει για να πει τόσα και τόσα πράματα τής καθημερινής τής ύλικής ζωής, πράματα όχι άγνωστα σ' εκείνους που έχουν, κατά τόν κ. Σιαξ, διάλεχτο φυσική τήν καθαρειούσα; Δε δείχνει τό φαινόμενο αυτό πως ή καθαρειούσα είναι γλώσσα ανθρώπων, όχι σαν όλους τους άλλους, που δε φιλοσοφούνε μόνο, μα και τρώνε κώλας και πίνουν, και ντύνονται και συνελόντι είπειν ούδένος των περι τό σώμα όλιγορούσι, μάλλον δε μεριμνώσιν ως πλείστον; Παρατηρητικό που σ' τόχει, άλήθεια, ο κ. Σιαξ. Τι φίνα που ξέρει να μεταχειρίζεται τή μέθοδο τήν έπαγωγική, από τήν έμπειρία ξεκινώντας να μορφώνει θεωρίες για να καταλάβει και να εξηγήσει τήν έμπειρία.

Άντι να τρέχει ψάχνοντας στους περασμένους αΐωνες, και να ξετάζει τή γλώσσα των Βυζαντινών και των χρόνων τής σκλαβιάς, αν εξέταζε καλύτερα μερικά γνωρίσματα τής καθαρειούσας χαρχηριστικά, ίσως να μην κατάφερνε τή φοβερή του ανακάλυψη, ίσως να μην έβρισκε πως ή καθαρειούσα είναι ή δη έπικρατεστέρη διάλεκτος. Ποιά είναι αυτά τά γνωρίσματα;

Πρώτο, που δε χρειάζεται δε κι άλλο, ό,τι δεν έπάρχει κανείς πουθενά που να τή μιλάει, όπως θά μιλούσε φυσικά κάθε γλώσσα, που θά τήν κατείχει από παράδοση. Παράδοση είπα γιατί σ' αυτή χρωστεύν οι γλώσσες τή ζωή, γιατί τότε λέγεται ζωντανή μια γλώσσα, όταν κάθε γενεά από παράδοση τήν έχει, όταν τήν παίρνει από τά χείλια τής γενεάς που πέρασε. Ο κ. Σιαξ συνηθισμένος καθώς είναι να παρνοεί πολλές φορές τών άλλωνών τά λόγια μια χρά μπουεί να πετάξει στή μέση τήνομα του Πάουλ και να ξαναπει φωνογραφικά όσα λέει ο Πάουλ, τόν τρόπο, φυσικό ή τεχνητό, που μαθαίνει κανείς μια γλώσσα ό,τι δηλ. τή γλώσσα που μια γενεά τή μαθαίνει τεχνητά, ή κατοπινή γενεά μπουεί να τή μάθει φυσικά. Η γνώμη αυτή έχει σχέση μ' όσα παραπάνω έλεγα όση ράβδος με βροχλή: αυτό όμως δε θά πει πως θά δυσκολευτεί ο κ. Σιαξ να τή μεταχειριστεί για έπιχείρημα, και λόγος να τό πιστέψει κανείς, ότι τέτοιας άξίας έπιχειρήματα ένα σωρός βρίσκουμε στο βιβλίο. Γιατί του Πάουλ ή γνώμη αυτή που τή βρίσκετε στο βιβλίο του για τις γενικές άρχές τής γλωσσολογίας τό κεφάλαιο «ή κοινή γλώσσα» μεταφρασμένο από τόν κ. Χατζηδάκι στις «Γλωσσολογικές μελέτες» δεν άντιμάχεται, καθώς βλέπετε, μ' έ-

μας, για ναχω τίποτα καινούριο να τους μνήσω με τον καλό μας το Νουμά.

Είδα τα πρωτόβαλτα χυροπαράτα φορέματα με τις μακριές βενιγρότες και με τα χρωματιστά γελίκια. Είδα τα όλοζέτηρα ύσπρα, και τα μεταξόφωνα άγκρά, καθώς και τα μαύρα μεταξωτά και τα τελένια φορέματα, όλα με πλισσέδες και με φαρμαλάδες και με πολλά γαυμμένα, όπως και φέτος τα συνηθίζουνε!

Μά, είδα και τα καπέλλα! Τα μεγάλα καπέλλα, με τους άψηλούς τετέδες και με τους πελώριους γύρους, φτιασμένα από τούλι, από ταπέλα κι από κέντημα, και στολισμένα με τούφες από τριαντάφυλλα, με μεγάλα φτερά, άμαζόνες, και με φούγγους από διάφορες χρωματιστές κωδέλλες και βελούδα.

Ο πλάις τους γύρος, σ' άλλα είναι γεμμένος λίγο κάτω από μπρός και σκιαζει χαριτωμένα το πρόσωπο που τα φορεί, και σ' άλλα, ανεβοκατεβαίνει στα πλάγια, σαν τα κύματα της θάλασσας, και δίνει στο κεφάλι και σ' όλο το κορμί, ένα μεγαλείο, παρόμοιο μ' εκείνο που έχουν οι ζωγραφίες του καιρού του Λουδοβίκου δέκατου έχτου!

Κι αλήθεια, όταν όλες οι γυναίκες, καθήσανε στα πάγκα και στο υπαίθριον, νόμιζες πως τόσες ζωγραφίες άραδασιότανε γύρο γύρο!

Πολύ όμορφες είναι οι Παριζιάδες, συλλογιστικά, μ' αυτά τα μεγάλα καπέλλα. Αυτά θα γράψω του Νουμά, για να τα φτιαξούνε σ' οι δικές μας, πουχουνε δά και φυσικά την όμορφη κορμοστασιά!

Ασχίνθησεν ή παράστασις! Ακούω και μιλάω στη σκηνή! Κοιτάζω! Τίποτα δέ βλέπω! Ένα πελώριο καπέλλο μινής παχειάς κι άψηλής κυρίας που καθότανε μπροστά, μου σκέπαζε όλη τη σκηνή. Παραμερίζω λίγο, αλλάζω τη θέση του κεφαλιού μου, τίποτα! Στο πλάι της μπροστινής μου κυρίας, είτανε μια άλλη, λίγο κορτώτερη, με μεγάλο καπέλλο, που έβλεπε την άδεια θέση που έμνησε κοντά στο λαμό της πρώτης. Γέρνω από την άλλη μεριά, άλλος πλάις γύρος και μια μεγάλη άμαζόνα, με τυφλώνανε κι από κει! Απελεισιά! κι ως τόσο ακούονται όμιλλες απ' τη σκηνή, και το δράμα παίζεται, κι ο πατέρας με την κόρη του μαλλώνουνε, κι ή περίφημη τραγική πράξη γίνεται! κι εγώ δέν είδα τίποτα! Και πέρασα όλη μου τη βραδεία παλέβοντας να ιδώ καμιάν άκριτου της σκηνης! μα του κάκου! τα μεγάλα καπέλλα είταν εκεί μπροστά μου!!

Είναι πολύ όμορφα τα μεγάλα καπέλλα! και κά-

νουνε τις γυναίκες όμορφες σαν τις ζωγραφίες, μα για το Θεό, ής λυπηθούμε τους δυστυχημένους που έρχονται στο θέατρο για να ιδούνε το δράμα, κι ής τα φορούμε μονάχα στον περίπατο και στις βίτσιες!

ANNA K. ΞΕΝΟΥ

Η ΔΗΜΟΥΛΑ

Στο φίλο μου το Φώτη Φωτιάδη, κι συγγραφέα του Γλωσσικού Ζητημάτου.

Κάθε τόπος και ζακόνι λένε.

Στην πατρίδα μου, το Κουκοχώρι, μια γυναίκα όσο όμορφη κι' αν είναι, για να πανδρευθή και να λογαριασθή για όμορφη, θέλει δέ θέλει, πρέπει να ντυθή και να φτιασθή, σαν που το θέλει μια παληά παράδοσι.

Σ' αυτή τη Κουκοχώρι, δηλαδή, έζουσε μια φορά κι' έναν καιρό, μια πλούσια και όμορφη άρχόντισσα, όνομαζόμενη Πανώρη, όνομα και πράμα, σαν να πούμε, μια πεντάμορφη νεράιδα για θεά, που διαλαλίστηκεν ή όμορφή της. Άλλο δέν άκούε, στο Κουκοχώρι, παρά ρήμες, παρχμύθια και κοτσάκια για την όμορφη Πανώρη. Άν καλωρωτάς, κανείς καλά καλά δέ ξέρει τ' ήταν στον καιρό της. Άψηλή, κοντή, παχιά, λιγνή, ξανθή, μελαχροινή; Μα οι καλοί Κουκοχωρίτες το βαστούν έκει:

—Μια ήταν ή Πανώρη μας, στον κόσμο, κι' άλλη δέ μετάγινε!

Σ' αυτό άπάνω άλλην όμορφή δέν παραδέχονται μήτε άγνωρίζουν οι Κουκοχωρίτες, παρ' έκεινη της γιαγιάς τως κι' έπειδής και τη φαντάζονται, οι καυμένοι, δίχως να την καλοξέρον, μη ρωτάς τί κάμνουν οι γυναίκες τως, λογιά λογιά καμώματα, για να της μοιάσουν τάχα και να γίνουν όμορφες κι' αυτές.

Και πρώτα πρώτα κάθε μια κοπέλλα, έχει χρέος να πηγαινει στής Πανώρης την πηγή, να πίνει της Πανώρης το άθάνατο νερό. Αυτ' ή πηγή δέν είναι και κοντά και εύκολη. Είναι βαθύτατη, και βέβαια, για να ναι φημισμένη, θάχε μια φορά νερό καθάριο και πολύ. Μα σήμερα ή σέκλα άνεβαίνει κατεβαίνει και για ν' άνεβάση μια γουλά πρόπει να χύσης ιδρω και να πιής βουρκιές.

Έπειτα πρέπει με διάφορους χρωματισμούς να βάψη τα μαλλιά, τα μάτια της, τα χείλια της, τα μάγουλά της, όλα της. Οι Φτιασιδοτρες, που να πούμε οι δασκάλισες της όμορφιάς τήνε μαθαίνουν, μια χαρά, να μην αφήκει τίποτα στη φυσική του την κατάσταση, να τή ψευτίσει όλ' απ' την κορφή της ως τα νύχια της.

Μ' αυτές άντάμα έρχονται και οι Μοδίστρες κι' Έρωταριές. Οι πρώτες ντύνουν την κοπέλλα μ' έκατό λογιά παράξενα κουρέλια σαν να είναι μασκαράτα άποκράτικη. Οι άλλες της μαθαίνουν το φιλό και το γονδρό το πνέμμα, το βαρύ, το γλήγορο και τον άργό της όμιλλας τόνο, χίλια δυό τσακίσματα, άνοιγοκλείσματα ματιών, άγριες και ήμερες φωνές, κλαψίματα και άναστεναγμούς.

Μ' αυτά και μ' άλλα, που θαρρούν που τ'άχεν ή Πανώρη στον καιρό της, δέ θα βόης στο Κουκοχώρι μια γυναίκα που να είναι σαν που την έγέννησεν ή μάνα της.

Κι' άλλοίμονο σέκείνταν που δέ θελήσει να συμμορφωθεί!

Σ' αυτό λοιπόν το Κουκοχώρι ήταν κι' ή δική μας ή Δημούλα, κόρη του κύρ Χρόνη, κτίστη του χωριού και της Λαούλας, μιας καλής γυναίκας δουλευτάδισας.

Η μάνα της, γυναίκα χονδροκκωμένη, δέν έπέρασε ποτέ της για όραία, μ' όλα τα φτιασιδια που της βάλανε. Η κόρη όμως, ή Δημούλα, ήταν φυσικά καλοφτιασμένη κι' όμορφη.

Το πρόσωπό της έλαμπε σαν το καθάριο το φλουρί. Τα μαύρα τα μαλλιά της, κάθε τρίχα έδανε και μια καρδιά. Τα μάτια της τα άμυδαλωτά έκόλαζαν παππά. Το σώμα της ήταν χαριτωμένο και λαχταριστό.

Μικρούλα ή Δημούλα ήταν ζωνρή και άνυπότακτη. Μεγάλωσεν έλεύθερη μέσ' τα χωράφια και της ρεματιές, άπάνω στα βουνά και κάτω στα κρογιάλια, σαν πουλι πετάμενο, σαν ψάρι του γιαιού, σαν το δενδράκι της ραχούλας που άφίνει να φουντάσει μοναχό του με τον ήλιο του και τον άγέρα του ο γεωργός.

Σάν γίνηκε κοπέλλα ή Δημούλα, που θα πούμε πιά φαντίνα της πανδρείας, της είπαν οι γονείς της:

—Ε! κορίτσι, ήρθεν ο καιρός που να κλ

κείνο πούλεγα, ότι ή παράδοσι κρατάει ζωντανές τις γλώσσες. Είναι μάλιστα όλος διόλου άσχετη μ' αυτό. Γιατί ή πρώτη γενεά που μαθαίνει τεχνικά τη γλώσσα, που γίνεται φυσική στη γενεά την κατωπινή, την παίρνει κι αυτή και τη μαθαίνει απ' άλλου, απ' ανθρώπους, από λαό που για αυτόν είναι φυσική. Άς μās έλεήσει λοιπόν ο κ. Σκιας, άς μη φθονήσει που λέει κι ο Πλάτων, μόνο ής μās δείξει που μιλιέται φυσικά, σε ποιά πόλη, σε ποιό χωριό, ή τουλάχιστο από ποιά τάξη ανθρώπων ή δέ επικρατετέρα διάλεκτος της έλληνικής, ή καθαρεύουσα, για να πάμε κι' έμεις εκεί να τη μαθούμε, ή αν δέν μπορεί να βρεί — άδύνατον γάρ — που μιλιέται φυσικά ή καθαρεύουσα, ής καταλάβει επί τέλους πως το άποτέλεσμα όλων του τών κόπων και τών μελετών, και της σοφίας, και της άστειολογίας και τών άλλων πολλών και ποικίλων χαρισμάτων είτανε μια τρύπα στο νερό, όπη έν τώ ύδατι, όπως θά λέγεται βέβαια έν τη δέ επικρατετέρα. Στη γλώσσα εκείνο που ή παράδοσι πρώτα πρώτα στον άνθρωπο δίνει, και που δίνει σε κάθε άνθρωπο, είναι ίσα ίσα όσα με την καθημερινή, την ύλική ζωή σχετίζονται, κι αυτών ή παράδοσι πουθενά με την καθαρεύουσα δέ γίνεται, και για να το νοιώσει κανείς δέ χρειάζεται σοφία, φτάνει ναχρει: αυτί ή ότα. Καταλαβαράδιχος;

Όσα θέλει έκρημη και επιταχύνσεις και άδιαχώρητα κι' ελαστικές τάσεις άτιμών και άκτινας προσπτώσεως και άνακλάσεως, και λανθανόσας θερμοτήτας και πολώσεις φωτός και διπλάς διαθλάσεις, ής μεταχειρίζεται ο φυσικός, όσα θέλει λοξώσεις έκλειπτικής και παραπλανήσεις φωτός και παραλλάξεις και κλονίσεις άξονος και ταλαντώσεις ο άστρονόμος, όλα αυτά τίποτα δέ σημαίνουνε για το ζήτημα μας, μπορούσαν να τα λέγανε και λατινικά και γαλλικά, όπως δά στην όπτική για της interference του φωτός όρος καθιερωμένος δέν ύπάρχει. Αυτά λοιπόν δέ θα τα κοιτάζουμε, θα κοιτάζουμε αν το σπίτι λέγεται πουθενά οικία, —την οικίαν, αι οικία, —αν λέγεται το νύχι ο όνυξ του όνυχος, τοίς όνυξι — το κόκκχλο, όστουν, αν πουθενά το σκύλο τονέ λένε κύνα, ο κύων, του κυνός, τοίς κυσί — και λέμβον τη βάρκα — ή λέμβος της λέμβου, ταις λέμβοις — και θρουαλλίδα το φυτόλι, αν το παιδί το λένε πουθενά παιδα — ο παις, τοίς παισί, — ή παιδίον, αν καμιά μητέρα λέει πουθενά στο παιδί της «έσο φρόνιμον τέκνον μου» αντί: «κάτσε φρόνιμα, παιδί μου» αν την κούνια τη λέει καμιά μάνα «λίχνον» ή «κοιτίδα» και το μαρό της νήπιον, το νήπιόν μου κοιμάται έν τώ λίχνω. Έτσι ξέρω να μελετούν τα φαινόμενα κι' όχι ψάχνοντας την ιστορία κι' εξετάζοντας τι γλώσσα

μιλούσαν οι Βυζαντινοί, οι Άλεξαντριανοί, οι Πελασγοί, οι Άρειοι, ο Άδάμ και ή Εύα, οι πρόγονοι του Άδάμ και της Εύας. Και το έπιχείρημα που φέρνει ο κ. Σκιας (σελ. 25), ότι και σ' άλλες γλώσσες ύπάρχουνε ζεύγη ταυτοσήμων λέξεων ως οικία σπίτι» και τα παραδείγματα που άραδιάζει από την ίδια τη δημοτική, όσον γίδι κατσίκι... πέτρα — κοτρώνα (πέτρα και κοτρώνα δέν είναι καθόλου ταυτόσημα, πολλού γέ και δέ κοτρώνα είναι μεγάλη πέτρα) δείχνουνε μόνο, πως έχει ο κ. Σκιας και κάποιο άλλο σημαντικό χάρισμα που ή ψυχολογία «όξύνουαν» τονομάζει. Άλλο τίποτα δέ δείχνουν. Γιατί το γίδι και το κατσίκι λέγονται και τα δυό, ένω το ούς και το όστον και ο όδοός και το ανόμακτρον και ή θοίξ, πουθενά δέ λέγονται, ούτε τολμάει κανείς να τα πεί, παρ' έτσι γι' άστειο, γιατί αν τολμούσε να τα λέει και σοβαρά, δέ θάμενε σαπιο λεμόνι στον τόπο του.

Άστειαν τούινν, την δέ επικρατετέρα ο κ. Κόντος κκλών, της άληθείας δέ που στοχάζεσαι.

Άπριξ δ', έγωγε ως: έστιν ύμιν ιδείν, της τών προγόνων φωνής έχομαι.

Έχουμε όμως κι' άλλα να παρατηρήσουμε για την δέ επικρατετέρα, φτάνει όρεξη να έχομε. Πράμα το τελευταίο δύσκολο, γιατί ποιός έχει όρεξη να

κ' ἐσὺ στό σπῆτι μας καὶ νά σιγουριθῆς. Νά πᾶς νά πιῆς τ' ἀθῆνατο νερό τῆς ὀμορφιάς καὶ νά φτιασιδοθῆς. Νά μάθης τὰ φερσίματα ποὺ πρέπει γιὰ νά πανδρευθῆς.

Ἄλλ' ἡ Δημοῦλα, φυσικὰ ἐλεύθερη καὶ ἀνυπόταχτη, ἀγρὸν ἀγόρασε. Τὴν ἔφτανε νά βλέπει τὸ τρεχάμενο νερὸ τοῦ ποταμοῦ τ' ὄρατο προσώπὸ τῆς, νά μαζέβει ἀγριολούλουδα στὸν κάμπο καὶ νά τραγουδᾷ στοὺς λόγγους καὶ στῆς βρύσες μὲ τὰ πλάτανα.

Τὴ φεῦτικὴ τὴν ὀμορφιά καὶ τὰ παράξενα φερσίματα τι νά τὰ κάμει; Ἦταν ποῦταν ὀμορφῆ ἀφ' τὰ γεννησορᾶσκια τῆς.

Ποὺς θὰ εἴς ἄρα, βρε παιδί μου, ἔτσι σὺν ποὺ εἶσαι; ἔλεγε ἡ μάνα τῆς. Δὲ βλέπεις ποὺ ἀποτραβιόνται ὄλοι; Πῶς καμώνονται πῶς δὲ σὲ βλέπουν; Ποῦ συχνάινονται; ὅταν σὲ δεῖν;

—Ἐγὼ, μανούλα μου, τῆς ἀπαντοῦσαν ἡ Δημοῦλα, μὴ σὲ μέλλει καὶ θὰ βρῶ μονόχη μου τὸν ἄνδρα μου.

Κι' ἀλήθεια, ἡ Δημοῦλα εἶχε κάποιο στὴν καρδιά τῆς. Τὸν τραγουδιστὴ τὸ Γιάννη, ἕνα τσοπανόπουλο, ἐλεύθερο καὶ ἀνυπόταχτο ὡσὺν κ' αὐτῇ, ποὺ βόσκιζε τὰ γίδια τοῦ χωριοῦ, κ' ἔπαιζε τὴ φλογέρα του ὀλημερῆς στὰ κορφοβούνια καὶ στῆς ράχες τῆς ψηλῆς.

—Ἄκουσε Γιάννη, τοῦπεν ἡ Δημοῦλα, μιὰν ἡμέρα που καθόντανε μαζί στὰ χορτάκια. Σ' ἀγαπῶ καὶ θέλω νὰ σε κάμω ἄνδρα μου. Ἐγὼμα, σὺν ποὺ βλέπεις. Πῆς. Μὲ θέλεις γιὰ γυναίκα σου;

Ὁ Γιάννης ὁ τραγουδιστὴς δὲν ἤθελ' ἄλλο. Ἡ ρωνὴ τῆς, ἡ ματιά τῆς, ἡ κορμοστασιά τῆς τὸν ξετρελλαιναν ἀπὸ καιρὸ. Μὰ πῶς νὰ πάρη γιὰ γυναίκα του μιὰ κόρη ἀρτικιδωτῆ; Τί θὰ λεγὴν ὁ κύρης του κ' ἡ μάνα του καὶ οἱ Κουκοχωρίτες ὄλοι;

—Θέλω, βρε Δημοῦλα, καὶ τὸ καλοθέλω, τῆς ἀπάντησε. Μὰ εἶναι καμμένη καὶ ἐσὺ σὺν ὄλες τῆς κοπέλλες τοῦ χωριοῦ μὲς νὰ σιαχθῆς...

Σ' αὐτὸ ἀπάνω ἡ Δημοῦλα θύμωσε καὶ τοῦπε.

—Ἄνιτε! Δὲν εἶσαι γιὰ μένα!..

Κι' ἔτσι θυμωμένη ἐφυγεν ἀπὸ μπροστὰ του σὺν ἀγάρας καὶ τὸν ἀφῆκεν.

Ἀπέρασε καιρὸς.

Τὸ τί τραβοῦσαν ἡ Δημοῦλα, μέσα τῆς, ἀφ' τὸν καυμό τῆς, μεσ' τὸ σπῆτι τῆς κ' ἀπὸ τοὺς χωριανοὺς τῆς τοὺς Κουκοχωρίτες, εἶν' ἀνεκδιήγητο. Τί βίασαν, τί τιμωρίες, τί βρισιὲς καὶ τί κοροϊδίες!

Ὅμως τὸ βαστούτε πείσμα. Ὅσο ἐκλαιγε τόσο

κι' ἐπίσιμονε. Κι' ὁ Γιάννης ὁ τραγουδιστὴς δὲν ἐφεύγ' ἀφ' τὸ νοῦ τῆς. Ὅπου Γιάννης καὶ Δημοῦλα. Ἄρχισε κ' αὐτὴ νὰ τραγουδᾷ κάτι παθητικὰ τραγούδια ποὺ ἐράγιζαν τῆς πέτρες τοῦ βουνοῦ.

Ὁ Γιάννης τότε πικραμένος ἔπαθε καὶ ἄκουγε. Καὶ ἄκουγε καὶ ἄκουγε κ' ἐξέχανε τὰ γίδια του καὶ τοὺς Κουκοχωρίτες μὲ αὐτὰ μαζί.

—Δημοῦλα! τῆς ἐφώναξε μιὰ μέρα μεθυσμένος ἀπὸ τὴ γλυκειὰ τῆς τῆ ρωνῆ. Δημοῦλα, πᾶμε στὸ χωριὸ νὰ πανδρευτοῦμε..

Ἡ Δημοῦλα νίκησε. Δὲν ἔχασε καιρὸ καὶ ἔπεσε στὴν ἀγκαλιὰ του καὶ τὸν φίλησε. Καὶ τότε τὰ φίλια στὸ φυσικὸ, τὸ ἀβαρτο τ' ἀχνίλι καὶ τὸ μάγουλο, ἔπῃραν κ' ἔδωκαν. Ἐμπρὸς τραγουδι καὶ φλόγερν. μπήκηνε κ' οἱ δύο τοὺς ἀγκαλιὰ μὲς' τὸ χωριὸ...

Μὰ ποὺς τὸν εἶδε τὸ θεὸ καὶ δὲ φοβήθηκε; Φαρεῖς καὶ ὄλοι οἱ Κουκοχωρίτες ἦταν ἀρμηνεμένοι καὶ τοὺς περιμέναν. Καθὼς τοὺς μάτιασαν κ' ἀμέσως μπῆξαν τῆς ρωνῆς.

—Κτυπάτε! Προδοσιὴ! Ἐγκλημα!

Γυναῖκες, ἄνδρες, νέοι, γέροι καὶ προπᾶντων οἱ ἔλαινεὲς ἐκαίνες οἱ Μοδίστρες, οἱ Ἐρωταριῆς κ' οἱ Φτιασιδοτῆρες, δόστου ζύλο καὶ βριαϊὰ!

—Προδοτῆς; Ἐξὼ! Ἐξ' ἀφ' τ' χωριὸ!..

Ἄν δὲν ἦταν ὁ Γιάννης παληκάρης ἡ Δημοῦλα θὰ τανε χαμένη, σκοτωμένη γιὰ πνιγμένη. Μιὰ καὶ δύο, τὴ σῆκωσε στὸν ὤμο του καὶ στὸ βουνό.

*
**

Τώρα ὁ Γιάννης ὁ τραγουδιστὴς μὲ τὴν Δημοῦλα του πεντάρρα πιὰ δὲ δύνουν γιὰ τοὺς χωριανούς τως τοὺς Κουκοχωρίτες καὶ τῆς μασκαρατίκες συνήθειες τους. Ζοῦν ἐλεύθερα κ' ἀγαπημένα ἐξὼ ἀφ' τὸ ἄθλιο αὐτὸ τὸ Κουκοχωρι, στὸν καθαῖριο τὸν ἀγέρα καὶ στὰ χόρτα τ' ἀνθισμένα καὶ πολλὲς φορὲς κ' αὐτ' οἱ Κουκοχωρίτες ἐρχονται ἀπὸ μακριὰ ν' ἀκούσουν τὸ ὄρατο τραγουδάκι τους.

Ἐπίσιμονε στεφάνι δὲν ἐφόρεσαν μὴδ' εἶχαν προζενῆτρα καὶ κουμπάρο σὺν ἐσιμίζανε.

Μὰ ἔκκμαν δύο ὀμορφα παιδάκια, τὴν ξανθὴ τὴ Ρῆμα καὶ τὸν Παραμύθη τὸ μελαχροινὸ, καὶ βέβαια θὰ κάμουν κ' ἄλλα.

—Κοὺ κου! Κοὺ κου! κύριοι, Κουκοχωρίτες!!!

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΦΥΤΙΑΗΣ

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΒΛΑΜΗ

Κέντησε μου ἕνα μαντήλι,
Χρυσόχερα μου,
να τὸ βάζω στὸ λαιμὸ μου.
περιστέρρα μου.
κάθε σκόλη θε νὰ τὴχω
γιὰ καμάρι μου,
τί τὸ κέντησε ἡ Μπιμπέρω,
τὸ κανάρι μου.
Μ' ἂν παρόμοιο δώσης ἄλλου,
—ὄχ τρομάρα μας—
δὲ θ' ἀψίσω μιὰ γυναίκα,
γιὰ κουμπάρα μας.

Βάλθηκαν νὰ μὲ πεθάνης
μὲ τὴν κάκια μου.
πάψε τὰ πικρά σου λόγια,
σῶνουν τὰ φαρμάκια σου.
Δόσμου ἕνα φίλι μελένιο,
ζαχαρένια μου,
εἰδεμὴ παπᾶς θὰ γένω.
νὰ βλογοῦ τὰ γένεια μου.
Κουματάκια θε νὰ κάνω
τὴν κιθᾶρα μου,
Κι ἂν κανένας σὲ ζητήην...
νάχη τὴν κατόρα μου.

ΚΑΙΨ

Ο ΓΙΑΝΝΟΣ ΚΑΙ Η ΜΑΡΩ
(Λάστρα τοῦ δήμου Μολζόντος τῆς Γορτυνιάς)

Ἦτανε μιὰ βολὰ κ' ἕναν καιρὸ ἕνα πολυαγαπημέν' ἀντρόγενο, ὁ Γιάννης καὶ ἡ Μάρω. Ἀπὸ τῆμη πολλὴ τους ἀγάπη, ἐπαρκαλεθῆκανε ὁ θεὸς νὰ τοὺς κάμη ἀστέρια. Καὶ ἀμέσως ὁ θεὸς τοὺς ἔκαμε ἀστέρια πολὺ λαμπερά, καὶ τὸ βράδυ ποὺ νυχτῶνει τὸ νὰ εἶναι ὁ στὴν ἀνατολή, τὸ ἄλλο ὁ στὴ δῦση. Ἀλλὰ τὸν χειμῶνα εἶναι ὁ Γιάννης ὁ στὴν ἀνατολή, ὁ στὰ βουνά, καὶ ἡ Μάρω δυτικὰ, ὁ στοὺς κάμπους. Καὶ αὐτὸ γιὰ νὰ περῆνὰ πάντα καλὰ ἡ Μάρω τὸν χειμῶνα νὰ μὴν εἶναι στοὺς πάγους καὶ στὰ χιόνια, ὅστε τὸ καλοκαίρι ὁ στὴ μεγάλη κάψα.

Γι' αὐτὸ λένε καὶ τὴν παροιμῖα,
Ἡ Μάρω μένει ὁ στὰ βουνά,
κ' ὁ Γιάννης πάει ὁ στοὺς κάμπους.

ὅταν θέλουνε νὰ εἰπῶνε γιὰ κανένα πρᾶμα ποὺ γίνεται μὲ εὐχαρίστηση.

πολεμᾶει μὲ τὰ σωστά του νὰ ποδείξει πῶς ὁ ἥλιος λάμπει, πῶς ἡ καθαρεύουσα δὲν εἶναι ἡ δὴ ἐπικρατεστέρα, πῶς ἔχει ὄρατο ρωνὴ ὁ κ. ὄνος καὶ χάρη πολλὴ ὁ κ. Μιστριώτης, καὶ πῶς ὁ κ. Σκιας ἐγραψῆν ἕναχρος σοφὸν περὶ γλώσσης βιβλίον, πρᾶματα δηλαδὴ ἀυτοφάνερα ὄλα;

Ἄς ξεφυλλίσουμε καμιά κρίση ποιητικῆς διαγωνισμοῦ, Παλλείου, Ρουσαινοῦ τὸ ἴδιο κάνει, κ' ἂς ρίξουμε μιὰ ματιὰ στῶν κριτῶν τὰ ὀνόματα. Φιλολογοὶ πάντα οἱ κριταὶ, κ' ὁ εἰσηγητὴς συνήθως. Πολὺ φυσικὸ. Κριτικοὶ ἀνάγκη καμιά δὲν ὑπάρχει νὰ εἶναι, ἀφοῦ καὶ ποιήματα δὲν ὑπάρχουν. Ἀνάγκη ὄμως νᾶναι φιλολογοὶ, νὰ ξέρουν τὴν τῶν προγόνων ρωνῆν, τὰ πᾶτα βᾶθη τῆς ἀρχαίας γλώσσης γραμματικῆς, καὶ τὰ τοῦ τῆς τῶν προγόνων ρωνῆς συνταχτικῆς δυσανάβῃτα ὅψη Κι ὁ λόγος τῆς ἀνάγκης, ὅτι ἑμμετρες θεματογραφίαι εἰς τὸ προσπελάζειν ὡς οἶόν τε τῆ τῶν προγόνων ρωνῆ, ὅ ἐστὶ τὸ τὴν καθαρεύουσαν γράφειν, ἦσαν τὰ χειρόγραφα ποῦστέλταν κάθε χρόνον στὸ διαγωνισμὸ οἱ στιχοπλέχτες. Ἔστελταν οἱ στιχοπλέχτες, διὰβάζαν οἱ κριταὶ καὶ διόρθωναν οἱ φιλολογοὶ τὰ γραμματικὰ λάθη. Γιὰ τὸν κ. Σκιας, ἐπειδὴ ἔχει φοβερὸ παρατηρητικὸν, ἴσως νὰ μὴ σημαίνει πολὺ αὐτὸ τὸ φαινόμενον, καὶ βέβαια περσοτέρη θὰ ἔχει σημασία τὸ

τί γλώσσα μιλοῦσε ὁ παππὸς τοῦ Ἀδάμ κ' ἡ γίγνησιν τῆς Εὐβας. Ποιητῆς, μ' ἂς εἶται καὶ σκουπιδικῆς, καὶ νὰ σοῦ διορθῶνε τὴ γλώσσα, νὰ κρίνει, μ' ἄλλα λόγια, ποῖ εἶναι τὸ σωστὸ στὴ γλώσσα, τῆς τῶν προγόνων ρωνῆς ὁ γνῶστης, ὄχι γι' ἄλλο λόγον κανένα, παρὸ μόνον γιὰτι εἶναι γνῶστης τῆς τῶν προγόνων ρωνῆς, τὸ φαινόμενον αὐτό, κ' ἂν ἔλειπε κάθε ἄλλο, μόνον του εἶναι ἀρκετὸ γιὰ νὰ φανερώσει θεόλαμπρα ὁ ἀνθρώπος ποὺ μπόρουνε νὰ καταλάβουν τί σημασία ἔχει ἕνα φαινόμενον, ὁ ἀνθρώπος ποὺ δὲν εὐτύχησαν νάχουν τὸ παρατηρητικὸ τοῦ κ. Σκιας, ποῖα βάση ἔχει ἡ καθαρεύουσα. Στους παλιούς ὡς τόσο καιροὺς τὸ θεόφραστο, ποὺ δὲν εἶταν Ἀθηναῖος, τὸν διόρθωσε γιὰ κάποιο λάθος στὴν Ἀθήνα μιὰ γυναίκα ποὺ πούλουσε μαῦρη βρούδα κ' ἀγρία ραδίκα. Δὲν τὸ πρόσεξε ὁ κ. Σκιας τὸ χαρακτηριστικὸ αὐτὸ τῆς καθαρεύουσας νάχει κριτήριον, ἔστω κ' ὄχι σὲ ὄλα, τὴν ἀρχαίαν, ποὺ μπροστὰ του τσακίζονται ὄλα τὰ ἱστορικὰ καὶ τὰ παρανοητικὰ τοῦ βιβλίου του ἐπιχειρήματα, καὶ δὲν τὸ πρόσεξε γιὰτι στὴν ἐργασίαν του, στὸ φάξιμό του, στραβὴν μέθοδον ἀκολούθησε, γιὰτι προτίμησε ἀπὸ τῶν πραγμάτων τὴν ἐξέταση, νὰ πιαστῆ ἀπὸ μιὰ γνώμη τοῦ Πάουλου ποὺ δὲν τὴν κατάλαβε, καὶ γιὰτι νόμισε πῶς θὰ φωτιστῆ στὴν ἐρευνά του ἀπὸ τὴν ἐξακριβῶση τῆς

γλώσσης τῶν βυζαντινῶν. Εἶδε ὁ κ. Σκιας νὰ κυκλοφοροῦνε λέξεις ποὺ παρασταίνουν τῆς ἐπιστήμης νοήματα, τῆς πολιτείας θεσμούς, ὄρους δικαστικούς, στρατιωτικούς, φιλοσοφικούς κτλ. λέξεις ἢ ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν παρμέντες, ἢ σύμφωνα μὲ τῆς ἀρχαίας τὴ γραμματικὴ φτιασμένες ἀπὸ τοὺς λογίους, ποτὲς ἀπὸ τὸ λαὸ, κ' ἄλλη ἐξήγησι τοῦ φαινομένου δὲ βροῖκε, μόν' ἔφτασε στὸ συμπέρασμα ἀπὸ τὴν ὑπαρξὴ τῶν λέξεων αὐτῶν, ποὺ δὲν εἶναι τοῦ λαοῦ πλάσματα, ποὺ δὲν πρωτοβλάστησαν στὰ χεῖλια ἀπάνω, ἀλλ' ἀπάνω στὸ χαρτί, ἔφτασε, λέγω καὶ φημί καὶ ἡμί, στὸ συμπέρασμα ὅτι διάλεκτος ἡ καθαρεύουσα καὶ δὴ ἡ ἐπιμορφεστέρα. Μὰ ἔξεχασε ὁ κ. Σκιας, μεθνησμένος καθὼς εἶταν ἀπὸ τὴν ἀνακάλυψίν του, ὅτι δὲν εἶναι σωροὶ ἀπὸ λέξεις οἱ γλώσσες, ἀλλὰ ὄργανοι μὲ σύνταξη καὶ μὲ γραμματικὴ, ὅπως αὐτὸ τὸ κολοκύθι ποὺ λέγεται ἀνθρώπος δὲν εἶναι «θεῖον καὶ ἀνθραξ καὶ φωσφόρον καὶ ἀζώτον ἀτάκτως ἐρμιμένα», καὶ δὲν πρόσεξε ὅτι δὲν ἀρκεῖ γιὰ νὰ πεῖ πῶς μιᾶ τὴν καθαρεύουσα τὸ νὰ μετχειρίζεσαι στὴν κουβένταν μου πολλάκις φορὲς λέξεις, ὄρους ἐπιστημονικούς κτλ. μὲ τὸν ἀρχαῖον τύπον, καθὼς δὲ θὰ πεῖ πῶς μιᾶ γαλλικὰ ἂν, μὴ γνωρίζοντας πολλῶν πραγμάτων τὰ ἑλληνικὰ ὀνόματα, πολλῶν ἐπιστημονικῶν ὄρων τοὺς ἀντιστοιχοῦ ἑλληνικούς, ἀ-

Ο "ΝΟΥΜΑΣ" ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

Η ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ:

Για την Ελλάδα Δρ. 10.—Για το Έξωτερικό Δρ. 10

20 λεπτά το κάθε φύλλο λεπτά 20

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Κτά κίβδκια τής Πλατείας Συντάγματος, Όμιλίας, Υπουργείου Οικονομικών, Σταθμού Τραχιοδρόμου (Οφθαλματρείο) Σταθμού ύπογειου Σιδηροδρόμου (Όμιλίας) στο καπνοπωλείο Σαρρή Πλατεία Στουρνάρα, Έξάρχεια) και στ ό βιβλιοπωλείο «Έστίας» Γ. Κολάρου.

Η ύναρομή του πληρώνεται μπροστά κ' είναι για ένα χρόνο πάντοτε.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΚΑΙ

ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΕΤΣΙ

τούς πολεμοῦνε τούς Βουλγάρους. Όχι με άρθρα, με λόγια και με βρισιές για τις «ατιμες όρδες», που σου θυμίζουν κάτι βρωμερό, παρόμοιο μ' αυτές. Τούς πολεμοῦνε, όπως τούς πολέμησε τó τιμημένο λευκόνταϊδο, ό Μελάς, που πήγε και σκοτώθηκε παλκκαρισία και τίμια στην Μακεδονία για ναποδείξει πως ή πατρίδα του δέν κατοικιέται μονάχα από καλαμαράδες φαμφαρόνους κι από καπετανένους χασομέρηδες, μδ έχει και πατριώτες διαλεχτούς που ξέρουν να σκοτωθούνε για να τίνε τιμήσουνε.

Δώ κι όμπρός σά μιλάμε και σά γράφουμε για Βουλγάρους, πρέπει να θυμούμαστε τόν Μελά. Τάληθινό αυτό παλκκαρί δέ μίλησε και δέν έγγραψε. Πήγε, πολέμησε και σκοτώθηκε. Έτσι πολεμοῦνται οι Βούλγαροι. Μα-

ναγκάζομαι στην όμιλία μου να χρώμαι τοίς γαλλικοίς. Δέν πρόσεξε ό κ. Σκιας πως δέν είναι απόδειξη τού ότι μιλω τήν καθαρεύουσα, τó να λέω χ. λ. όδός, γιατί με ρωτάς έξαφνα «που κάθεται, φίλε μου;» και σου άπαντώ «κάθομαι φιλαράκο μου όδός Τρέχα ρότα» κ' έτσι πάει καλά τις ή καθαρεύουσα, γιατί θά σάπαντοῦσα «έν τή όδω» ή «εις τήν όδόν» αν έμιλούσα τήν δή επικρατεστέρα. Δέν άρκει λοιπόν ούτε σωστό είναι να κοιτάει κανείς μονάχα τις λέξεις, κι όποιος σε λέξων μόνο τήν έξέταση περιορίζεται, τίποτα δέν κατορθώνει και τίποσ' άλλο δέ φανερώνει παρά πως μπορεί μία χαρά να ανακαλύψει ότι ή καθαρεύουσα είναι ή δή επικρατεστέρα. Κ' έκει που θάρρεψες πως μιλω τήν καθαρεύουσα έπειδή λέω ένα ξερό «όδός τάδε» και τó λέω έτσι γιατί έτσι τó διάβασα γραμμένο σε σπία ενός δρόμου που τόνωμα του είναι «όδός τάδε» θάκούσεις τó δρόμο να τόνε μεταχειρίζομαι σε χίλιες δυό φράσεις κ' ιδιωτισμούς που είναι όμορφοι τόσο. Πυρνάω στους δρόμους — παδί τού δρόμου — τι μεγάλος όρμος! — που βγαίνει ό δρόμος; — παίρνω δρόμο — παίρνω τόν τάδε δρόμο — άνοιξε δρόμους; — έκοψα δρόμο. — Νά, έτσι σάν τήν «όδός» ξερή είναι κ' ή δή επικρατεστέρα. Έρασιτέχνης τής γλωσσολογίας ό κ. Ψυχάρης βέβαια, κι ό κ. Σκιας άλθι-

χαίρι στο μαχαίρι και φωτιά στη φωτιά. Με τις βρισιές μας, γελοῦνε και με τις φοβέρες μας, αναγουλιάζουνε. Μονάχα τó μαχαίρι μας φοβηθήκανε και μονάχ' αυτό δώ κι όμπρός θά λογαριάζουνε. Αν υπάρχει ζωή στη σημερινή Ελλάδα, ή ζωή αυτή μονάχα στη Μακεδονικά βουνά πρέπει να φανερωθεί. Όχι στις διαδύλωσες και στα τραπέζικια τού Γαϊδέττα. Όχι στους καθημερινούς σκοτωμούς για τó «φιλότιμο» και στις Βυζαντινές στάσεις και συζητήσεις για τó Βαγγέλιο και τήν Όρέστεια.

Νά ή Μακεδονία, να κι ό τάφος τού Μελά. Όποιανοί τó λέει ή καρδιά του άς πάει κεί πάνω να συζητήσει με τó ντουφέκι και με τó σπαθί. Τόρολογήματα πιά να τó στείλουν στον άγύριστο. Άρκετά με τήσ παπαδέλες μας δειχθήκανε στον κόσμο όχι άνθρωποι μδ άεροφουσκωμέν' άσκιά. Άρκετά γέλασε ό ντουναίς μαζί μας. Αν υπάρχουν άνάμεσα στους σάπιους και ζωντανούς, αν υπάρχουν άνάμεσα στις ρουσφετοναρκωμένες σαλαμάντρες κι άνθρωποι με καρδιά και με συνείδηση, ή παλκκαρία κ' ή αυταπάτηνση τού Μελά δέ θά μείνει σάν ένα φωτεινό μετέωρο που φωτίσε για λίγο τή σκοτεινιά μας και χίθηκε στη στιγμή χωρίς να φήσει κανένα σημάδι πίσω του.

Ένας Μελάς δέ μας σώζει. Μας χρειάζονται πολλοί Μελάδες κι αν δέν βρεθούνε οι τέτιοι, τότε δέ φωνάζουμε ζήτω! μδ κλάιμε τó παλκκαρί που παράτησε νιάτα, φαιελιά, καλοπέραση και πήγε και σκοτώθηκε άδικα.

ΧΕΙΡΟΚΡΟΤΕΙΤΕ

πολίτες' ή κωμωδία τέλειωσε! Ό κ. Στάης άποδόθηκε πάλι στους κόλπους τής κοινωνίας και τής πολιτικής και πάει έτσι στο βρόντο, όχι ό Χαζηπέτρος, — γιατί ποιός τούς λογαριάζει τούς πεθαμένους; — μδ ό τόσοσ όρθυος πούγινε για τόν άρχικλαμαδόρο καπετάν-φουσέκη τού Τσιρίγου.

Παυήφρη τόν άθιώσανε οι ένορκοι τής Σύρας. Μδ και ποιός περίμενε ποτέ πως θά τόν καταδικάσουνε; Γι αυτό κι όλη ή φασαρία που άρχισε ύστερ' από τήν μοναμαχία και τέλειωσε τήν περασμένη Τριτη πρωί, που παρουσιάστηκε, κατό τó τηλεγράφημα τής «Έστίας», ό κ. Στάης πρό τών ένορκων «ώχρος και καταβεθλημένος» — γι' αυτό λοιπόν που λέτε, όλη αυτή ή φασαρία μας φάνηκε περιττή και λίγο σαχλή.

Τό μόνο που μας συγκίνησε είναι οι Συριανές πυρογοδέσποινες που τρέκνε πατείς με πατώ σε στο Κκυρογροδικείο τής Σύρας για να κικμαρώσουνε τόν και-

νός άριστοτέχνης τής γλωσσολογίας. Σ' όλο του τó βιβλίό, αν και είναι τόσο σοφό, ίσως μάλιστα έπειδήs είναι τόσο σοφό, δέν είδα ποθενά γραμμένο, αν ή καθαρεύουσα είναι μόνο τών μορφωμένων ή και τού λαού διάλεκτος φυσική. Τό δεύτερο δέν πιστεύω ποτέ να τó νομίζει ό κ. Σκιας μ' όσο παρατηρητικό, μ' όση σοφία, μ' όσα χάρισματα νοητικά κι αν πεπροικισται. Έπειδή όμως τάπιστευτα είναι που πρέπει κανείς παλλές φορές να πιστεύει, μδ χάρη θά ζητήσω άπό τόν κ. Σκιας, για να παραδεχτώ και γώ, αν παραδέχεται κ' εκείνος πως είναι και τού λαού φυσική διάλεκτος ή δή επικρατεστέρα, να μου δείξει μιά, μόνο μιά λέξη, πλασμένη άπό τó λαό, που να νάει φτιασμένη στο τυπικό άπάνω τής άρχαίας γραμματικής ή τής καθαρεύουσας γιατί τó ίδιο κάνει. «Λυδία λίθος» για να δοκιμάσει κανείς αν μιά γλώσσα είναι ή γλώσσα ενός λαού, ή αν τήν καταλαβαίνει μόνο κουτσά στραβά, τού είναι όμως ζήτη, θαρρώ πως αυτό είναι, να ιδεί αν μδ καινούρια λέξη λαϊκή είναι δημιουργημένη σύμφωνα με τó τυπικό αυτής τής γλώσσας. Ίσως όμως ούτε τών μορφωμένων διάλεκτων φυσικήν να μην παραδέχεται ό κ. Σκιας τήν δή επικρατεστέρα. Μά τότε θά μου πείτε, αν βγάλουμε και τούς μορφωμένους δέ μένουν παρά οι δασκάλοι και τά ζώα. Έξέρω κ'

κούριο Άρτανιάν που ξέρει τόσο μαστορικά να σκοτώνει τόν κόσμο και να κουρελιάζει τούς νόμους τής πατρίδας του.

ΤΙΣ ΛΙΓΕΣ

στιγμές που εῦτυχήσαμε να κουβεντιάσουμε με τόν κ. Ζάν Μωρεάς, τήν Πέπτη βράδυ, πειστήκαμε μιά φορ' άκόμα πως οι Άθηναίοι ρεπόρτερ έχουν τήν άδιαντροπιά να βάζουν στο στόμα τού καθενός δλες τις δικές τους άνοησίες.

Αυτό έγινε και με τόν κ. Μωρεάς. Στους «Καιρούς», και δέν ξέρουμε και πού άλλου άκόμα, μδς τόν παρουσίασαν για σχολαστικό που ξεκίνησε άπ' τó Παρίσι κ' ήρθε δώ μόνο και μόνο για να ύποστηρίξει τήν καθαρεύουσα!

Τίποσ' άπ' αυτά μην πιστεύετε. Ό κ. Μωρεάς είναι και μένει ό φημισμένος Γάλλος ποιητής που πιθανόν να μιλάει, όταν τόν φορτώνουνται, και για τó γλωσσικό μας ζήτημα, αλλά μιλάει πάντοτε σάν ποιητής που δέν τού περίσσεψε καιρός για να τó μελετήσει και που τρέμει μήπως οι Έλληνες, αν παραδεχτούνε τó σωστό πως είναι Ρωμιοί, πάφουν να θαυμάζουν τόν Παρθενώνα και να ένθουσιάζουνται με τούς άρχαίους συγγραφείς.

Αυτά τά λόγια, που σε στόμα ποιητή έχουν κάπιο νόημα, παρεξηγοῦνται εύκολα από ρεπόρτερ που μονάχο χάρισμα έχουν τήν επιπολαιότητα και τó παραφούσκωμα τών ξένων λόγων.

Νά πως εξηγιέται τó πρῶμα και να πως ό φίλος μας που γράφει σήμερα στην στήλη τής «Κοινής γνώμης» παρασύρθηκε από τις έφημερίδες και πίστεψε πως ό ίδιος άνθρωπος μπορεί να νάει μεγάλος ποιητής στην Γαλλία, και μόλις πατήσε τó πόδι του στην Ελλάδα ναρχινήσει να λέει άρρητ' άθέμιτα.

ΦΑΓΩΘΗΚΕ

κι ό κ. Τσιτσικλής. Τόσο τó καλύτερο. Είναι μερικοί άκόμα Ικανοί και τίμιοι ύπάλληλοι, σάν κι αυτόν, μέσα στον δικαστικό κλάδο και πρέπει μδ άρ' άρχύτερα να φαγωθούνε κι αυτοί για να καθαριστεί ό δικαστικός κλάδος από τά ζιζάνια και να μπορεί ό κάθ' ός Λεβίδης να όργιάζει δίχως να ρεζιλιεύεται.

Κι άλήθεια, είναι τρομερό να θέλει ένας ύπουργός να κάνει τó κέφι του και να βρίζονται μπροστά του

εγώ; Μήπως έφρόντισε ό κ. Σκιας να μδς φωτίσει; "Η μήπως ούτε ό ίδιος καλά καλά δέν τάχει στο μυαλό του ξεκαθαρισμένα τά ζητήματα, κι ούτε ξέρει τι θά πει διάλεκτος, τι θά πει γλώσσα φυσική* και τι θά πει και δή επικρατεστέρα; Άλλού γράφει πως «ή καθαρεύουσα είναι διάλεκτος άυτοτελής, έξουσα ιδίαν γραμματικήν άκριβεστέραν και γνωστοτέραν τής γραμματικής τής δημώδους, και μόνον ύπό τήν ιδίαν αυτής γραμματικήν γνωστή εν πάση ελληνική χώρα και εις μέγα πλήθος ανθρώπων» και ότι «είναι ή ζωντανωτέρα κ' επικρατεστέρα διάλεκτος τής σήμερον»** κι άλλου*** ότι «πρέπει να καλήται ζωντανή διάλεκτος ή καθαρεύουσα, άφου έριθμός τις ανθρώπων (έστω και όχι πάντοτε) μεταχειρίζεται αυτήν οικειότερον πάσης άλλης, είτε ένδιαθέτως διαλογιζόμενος είτε έκσφράζων τά ίδια διανοήματα» αν δέ ό Ψυχάρης δέν θέλει να αναγνωρίσει τήν τού αυτήν διάλεκτον ως ζωντανήν τότε θά παρατηρηθή ότι όμοίως νεκράν πρέπει να κηρύξη και τήν σημερινήν γεωμανικήν, περι τής όποίας ό Paul μαρτυρεί ότι οδδεις μεταχειρίζεται αυτήν εν τή κοινή

* Σελ. 86
** Σελ. 61
*** Σελ. 104

Τοις εκλήδες και Μπενή Ψάλληδες να του φωναζουμε: "Αλτ !

Γι' αυτό λοιπόν κάθε τιμωρός κ' ευσυνείδητος υπάλληλος πρέπει να φύγει από τη μέση στη στιγμή, γιατί έτσι μονάχα θα μπορούσε να λειτουργήσει κανονικά ή Συνταγματική μας βοροδοράχος !

ΤΟ "ΑΣΤΥ"

Από την περασμένη βδομάδα το διευθύνει ο κ. Ρεπούλης. "Όσο λυπηθήκαμε που τραβιέται από την δημοσιογραφία ένας είνενης και τίμιος δημοσιογράφος, ο κ. Θέμος". Έννος, ο μοναδικός γελοιογράφος μας, άλλο τόσο χαρήκαμε που την άδειανή θέση πήρε μοιζίζει με την Ικανότητα και με την τιμιότητα του ο κ. Ρεπούλης.

"Έχουν μπεϊ, τόσο τελευταία, τόσο βρωμερά στοιχεία μέσα στη καθημερινή δημοσιογραφία, που οι λίγοι εδυσυνείδητοι δημοσιογράφοι νοιώσανε κάποια ανακούφιση σαν είδαν πως ο κ. Ρεπούλης ξεχειλι να πολεμήσει στο πλευρό τους για να βγάλει τον 'Αθηναϊκό τύπο από το βούρκο που κυλιέται σήμερα.

Εδγόμεστε δλόμωχα στο "Αστυ" να ζήσει και με τον κ. Ρεπούλη χρόνια πολλά και τίμια. όπως τίμια έζησε και με τον κ. Θ. Άννω. "Η ζωή του θάναι μια νίκη της αγαλής μεριδας του τύπου μας.

Η ΑΔΙΚΗΜΕΝΗ ΟΜΟΡΦΙΑ

Γενιούσε οι μίνες όμορφες, που σφάζουν παλληκάρια και μύρια άναστενέματα γιαυτές ακούν οι νύχτες. Πολλές τα ουράνια τις φέρουν της εύτυχιζε στεφάνι και καμαρώνουνε κρυφά οι κινάδες και τ' αδέφρια. Πολλές τους άρματώουνε τη συγγενιά τους δηλ και άλλες σε νύχια κορακίου την όμορφή τους δίνουν. "Έτσι μια μάνη γέννησε της όμορφιάς καμάρι, που όταν περπάταγε άνοιγαν οι δρόμοι να περσίσει. Τηνέ ζουλεύαν τα νερά, τη ζούλευαν κ' οι κάμποι κ' η κάθε αυγή σαν ζύπναγε στα μάτια τη φιλούσε. Της χώρας οι λεβέντηδες μ' α διλα τα γεράνια αδιάκοπα γυροβολούν κοντά στο γονικό της, ως που ένας μαύρος γέρακος κατάρεσε τη μάνα και κρέματε στα νύχια του την όμορφη την κόρη. Κρέμα σου μάνα πώστρεδες, κρέμα που σε γελάσαν. Δε δίνουνε την πέριδικα σου γέρακα τα νύχια "Έπρεπε να 'χεις κένω γιό, φταγμένο παλληκάρι.

I. ΒΑΜΒΑΚΙΔΗΣ

όμιλία, άλλ' όμως θεωρείται υπό πάντων ως το πρότυπον της γερμανικής. Εύρηκα, μπορώ να πω κ' εγώ με τον Αρχιμήδη. Ο Πάουλ δλα τα φταίει, ο Πάουλ έπηρε στο λαϊκό του τον κ. Σκιά. Οι τελευταίες γραμμές, που διαβάσατε χλύνουνε φως στο ζήτημά μας. Ουμάστε που σ' έλεγα στην άρχή πως συχνά πυκνά παραζηγεί ο κ. Σκιάς των άλλωνών τα λόγια, και παρανοεί τις ιδέες τους; Κάτι τέτοιο τρέχει κ' εδώ, κι όρίστε τι τρέχει. "Η μαρτυρία του Πάουλ για στην σκηηνικήν γερμανικήν" που φέρνει ο κ. Σκιάς, βρίσκεται στο κεφάλαιο «'Η κοινή γλώσσα» που καθώς παραπάνω είπα ήμφισμενον έλληνικήν γλωσσικήν έσθ'ητα κατακέχωσται εν ταίς "γλωσσολογικαίς μελέταις" του κ. Χατζηδάκι, και είναι «τό περι του γλωσσικού ζητήματος μέρος Δ'». Το κεφάλαιο αυτό, περίεργο ίσως σ'α φανεί, το παρανόησε κι ο κ. Χατζηδάκις, και γι' αυτό δη που το μετάφρασε. Τι θα πεί κοινή γλώσσα, τι χαρακτηριστικά παρουσιάζει μια «κοινή γλώσσα» που είτε μιλιέται μόνο, είτε μιλιέται και γράφεται, είτε μόνο γράφεται, και για ποιές αιτίες και με τι τρόπο σχηματίζεται, να το περιεχόμενο του κεφαλαίου, που το μετάφρασε ο κ. Χατζηδάκις για ναποδείξει ότι ταιριάζουν κ' εφαρμόζονται στην καθαρεύουσα, όσα λέει ο Πάουλ για την «κοινή γλώσσα». Ναί, στην καθαρεύουσα ταιριάζουν, δεν ταιριάζουν όμως—κ' εδώ είναι η παρανόηση—στο ζήτημα, και δεν έχουνε σχέση μ' αυτό και με το σκοπό του κ. Χατζηδάκι, δεν έχουν αποδεικτική δύναμη καμιά για ό,τι θέλει με τη μετάφραση του κεφαλαίου αυτού ναποδείξει ο κ. Χατζηδάκις. Κανείς δεν άρνήθηκε πως η καθαρεύουσα είναι «κοινή γλώσσα γραφομένη». Λοιπόν αν είναι αλήθεια πως η γλωσσική ενέργεια του ανθρώπου, όπως και κάθε ψυχική ενέργεια, είναι μια στα πιά γενικά της χαρακτηριστικά, μια κι ομοιόμορφη κάτω από τις διαφορές που γεννούν οι ποικιλίες των φυσικών και ήθικών όρων που κάνουν ό,τι ονομάζουμε mίλλεν, κ' επιδρούν άκατάπαντα στο φυσικό και ήθικό στοιχείο του ανθρώπου—κι ά δεν είτ'αν αλήθεια, γλωσσολογία δε θα ύπ'ηρχε—τότε κ' η καθαρεύουσα, που είναι κοινή γλώσσα γραφομένη» κι άποτέλεσμα ενεργείας ανθρώπινης όαχης, πρέπει να'χει τα γενικά εκείνα χαρακτηριστικά, τα γενικώτατα εκείνα γνωρίσματα, που κάθε «κοινή γλώσσα» παρουσιάζει, και που με την παρατήρηση από την έμπειρία επαγωγικά ήρε και προσδιόρισε—καθώς και μόνος του το λέει—ο Πάουλ. "Όχι λοιπόν επειδή τάχατες είναι σωστή—σωστή ξεσωστή εδώ είναι αδιάφορο—άλλα επειδή είναι «γλώσσα κοινή γραφομένη» επειδή είναι όρ-

BENETIKO

Θα με συγχωρήση ο κ. Γούναρης να προσθέσω στην 'Ελληνική Πατρίδα του, που τόσο μοσχοβολάει από Ρούμελη, λίγα για το Βενέτικο λόγια.

Γράφει πως Βενέτικο λένε την παραλία της Ναυπακτίας. 'Επί Τουρκοκρατίας όμως Βενέτικο λεγότανε δηλ «ή 'Επικτήτος Αίτωλία» ή χώρα δηλ. πουχε για σύνορα ανάτεμα την 'Οξυά και την Κιόνα, βασιλέμμα το Φείδαρη και ψηλά άπάν' άπ' το Σοροβίγλι τον 'Αγελωό και τον 'Ιναχο. κατ' το Βοριά τη Δολοπία και τον Τυμορστέ και στη μεσημβρία τον Κορινθιακό Κόρφο.

Κι' αυτό το όνομα δεν της το δώσαμε έμεις οι Ρωμιοί, άλλ' οι ίδιοι οι Τούρκοι, γιατί συνειθίζανε να δίνουνε στους τόπους που κυριεύανε τα όνόματα εκείνων που τους είχανε προτήτερα. Για τουτο Κάρλει βγάλανε το Ξηρόμερο και στην 'Αρχαίαν Αίτωλίαν τη χώρα δηλ. που είχανε πάρη άπ' τον Κάρολο Τόκκο, τ'η; Κεφαλονιάς το Δούκα.

Κ' «ή 'Επικτήτος Αίτωλία» έπ'ησε τ' όνομα Βενέτικο στα 1499, που ο Σουλτάνος Μπαγιαζίτης μόνος του κατέβηκε να διώξη τους Βενετσιάνους άπ' το Μωριά κ' άπ' την 'Ελλάδα, κ' έστειλε το Μουσταφά Πασσά το Μπεηλέρμπεη (το Μπέη των Μπέηδων) της Ρούμελης κ' έπ'ησε τον 'Επαχτο (την πρωτεύουσα της 'Επικτήτου Αίτωλίας), και το Σινάν Πασσά, το Μπεηλέρμπεη της 'Ανατολής να χτίση τα Καστέλλια (Ρίο και 'Αντίρριο). Και στο φερμάνι τώβγαλε στα 1534 ο 'Ιμπραήμ Πασσάς, ο μέγας Βεζύρης του Σουλτάνου Σουλεϊμάνου, που δριζε τ' άρματωλίκια της Βορινής 'Ελλάδας, βλέπομε μέσα σ' αυτά και το Βενέτικο.

Και τα άρματωλίκια αυτά ήτανε τότε 15, δηλ. στη Μακεδονία «ή Βέρροια, τα Σέρβια, ή 'Ελασσόνα, τα Γρεβιναά και ή Μηλιά» στη Θεσσαλία «ο 'Ολυμπος, τα 'Αγραφα, τα Χάσια, το Μαυροβούνι και το Πατρατζίκι» και στην 'Ηπειρο και την Αίτωλοακαρνανία «το Μαλακάσι, το Τσουμέρκο, το Ξηρόμερο, το Βενέτικο και το Λοιδυρικό», κ' άπ' αυτό βλέπομε πως το Βενέτικο είχε την ίδια άκόμα έκταση.

'Αλλ' άπ' τα 1700 που άρχινησε να ξεπέφτη ο 'Επαχτος και να παίρη άπάνω του το Μεσολόγγι, καταργήθηκε μαζί με δυό άλλα και του Βενέτικου

το άρματωλίκι και για τουτο στο τραγούδι του Ζήδρου άρματωλίκια φαίνονται δώδεκα,

«'Εκάλεσε την κλεφτουριά τα δώδεκα πρωτάτα»

Κ' έυσυτήθηκε τότε νέο άρματωλίκι του Ζυγού, με πρωτεύουσα το Μεσολόγγι, χωρίς όμως να πάψη να λέγεται Βενέτικο. δηλ «ή 'Επικτήτος Αίτωλία» που έτσι εξακολουθεί να την ονομάζη ο επί Τουρκοκρατίας τελευταίος περιηγητής, ο Πουκεβίλ.

Σήμερα μπορεί να λένε Βενέτικο μονάχα της Ναυπακτίας την παραλία, αλλά δεν είναι καλύτερα να φυλάξουμε το παλιό όνομα, και Βενέτικο να λέμε δηλ την «'Επικτήτου Αίτωλία»;

K. A. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΥΡΙΠΙΔΗ

ΜΗΔΕΙΑ*

Ποιητική μετάφραση ΓΙΑΝΝΗ ΠΕΡΤΙΑΛΙΤΗ

(Συνέχεια)

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΙΑΣΟΝΑΣ:

"'Ηρθκ σαν με προσκάλεσες γιατί, αν κ' έχθρος σου. "Ό,τι νέο θέ να μου είπης δέχουμαι νακούσω.

ΜΗΔΕΙΑ:

Συμπάθησε μου, 'Ιάσονα, γι' αυτά που είπα. Θυμήσου την άγάπη μας, και το θυμό μου Δε θα συνειριστής. 'Εγ' όμως τον έαυτό μου Μισανοιωμένη έμάλλωσα κ' είπα με το νού μου: Γιατί να συνεπαίρουμαι ή άθλιχ τόσο, Και μιστή στους φρόνιμους να καταντήσω Κ' έχθρος των Βασιλειάδων και του άντρός μου, Πού, το συμφέρο μας προβλέποντας, έπ'ησε Τού Βασιλεία τη κόρη, άδελφια να χάριση Τών παιδιών μου; 'Ακόμη θα βαστάξω την όργη μου; Γιατί να πάσχω άφου οι θεοί δεξιά τα φέρνουν; Μή δεν έχω τα παιδιά, και δεν ξερω φιλο Κανένα πως δεν έχουμε οι άποδιωχμένοι; (α)

* 'Η άρχή του στο 118 φύλλο του «Νουμά».

(α) 'Αποδιωχμένοι από την 'Ιωλκό όλοι μας, και ο 'Ιάσονας και εγώ με τα παιδιά μου. "Όλα δε όσα λέγει ή Μήδεια είναι ειρωνικά και τα ύποκρίνεται θαυμάσια.

('Ακολουθεί)

ΣΠΥΡΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ

Στό νού μου έτοιμα βάζοντας έννοιωσα πόσο 'Ανάη' είμαι να θυμόνω, δίχως λόγο, Κ' έτσι τότε εκατάλαβα με πόση γνώση Για χάρη μας παντρεύτηκες και πώς τρελλ' είρουν, Στους στοχασμούς σου ένψ έπρεπε να σε βοηθήσω Και μαζί σου να φροντίζω για το γάμο έτοιμο Κι άχωριστη άπ' τή νύφη να είμαι πάντα. Μά έτσι είμασταν, όπως είμασταν, όχι από κακία Ηκρά ως γυναίκες, και δέν έπρεπε καθόλου 'Ίδιος μ' έμας τους κκοκοέφαλους να γίνης Και μήτε στους μωρούς μωρές νάντιπροβάλης. Το παραδέχομαι, πώς πριν κακώ έσκεφτόμουν, Μά πιο καλ' από τότε τότε συλλογιέμαι.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΜΗΔΕΙΑ:

Παιδάκια μου, ώ παιδάκια μου πάρτε θάρρος, Στο σπίτι μην κρυθώσατε, όξω πλιά έλατε. Μιζή μου έλατε και φιλείτε τον πατέρα Και πέτε του λογάκια και την έγερση εκείνη Τώρα όλα άγίαπη δόστε του με τή μητέρα. Το χέρι έτοιμο το δεξί κρατείστε, —άλλοίμονό μου, Γιατί εν' άπόκρυφο κακό το νού μου άρπάζει. — Παιδάκια μου, θα ζήσετε τάχατε άκόμη Πολλήν καιρό νάπλώνωτ' έτσι τα χεράκια; Περιφραθή ή δυστυχημένη, τότε πόσο Είμ' εύκολοδάκρυτη και χαρά ένψ τόχω, Που μεταξύ μας έπικνε κάθε μας έγερση Με τον πατέρα, κλαίν και κλαίν τα μάτια!

ΧΟΡΟΣ:

Και των ματιών μου έγύθηκα πονετικό το δάκρυ. Μ' ός μην προβεί πλιά το κακό του δρόμου του τα [μάκρη.

ΙΑΣΟΝΑΣ:

Τα λόγια έτοιμά σου έπικνω, χωρίς για εκείνα Νά σε κατηγορώ, γιατί' οι γυναίκες είνε Ηλασμένες να θυμοκινίζουνε άμα ο άντρας 'Αφίνει τή γυναίκα του παίροντας άλλη. Μά κάλλιο άρχα παρ' ποτέ, που έ νους σου εύρηκε Νικήτρια σκέψη τήν καρδιά σου να νικήση, 'Έτσι ή γυναίκα ή μυκλωμένη πάντα κάνει... Με τή βοήθειαν των θεών για σάς, παιδιά μου, Ηερίσσια έφρόντισε κ' έπρόβλεψε ο πατέρας. Κ' έτσι, θαρρώ, θέ νάρθη μέρα που έσεις θάσσε Της Κορινθίας και των άδελφών σας πρώτοι, Φτάνει να μου ζήσατε κ' ως προς όλα τάλλα Με τον πατέρα' ένας καλός θεός φροντίζει.

ΕΠΙΦΥΛΑΞΙΑ ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑΣ»

ΓΙΑΝΝΗ Α. ΚΑΜΠΥΣΗ

ΟΙ ΛΕΚΑΠΗΝΟΙ *

'Ο Κωσταντίνος. Δέν ξέρω τι μπορεί να βγάλε το μέλλον. 'Ο γάμος είναι όλακερη ζωή. Παρά νάναγκαστεί να το κίμα: μετά το γάμο του, το φρονιμώτερο θα είταν να έγινόνταν μιά για πάντα από τότε...

'Ο Συνταγματάρχης. Χαρούχα!.. Μου φαίνεται πως έσύ είσαι τρελλότερος κι από κείνη. Πρώτον, παιδί μου, αυτά που λέει, είναι τίποτα, άφου ό,τι κίμανε είναι: με το διαδητή μετρημένο. Δεύτερον, ο άδερφός σου τήν αγαπάει και δέν είναι νάκούσει: τέτοια κουέβντα, Τρίτον ή άρεθωναστικιά του θα πάρει πεντακόσιες χιλιαδούλες. Θέλει και τέταρτο; Τέταρτον ο πατέρας της είναι από τις μεγαλύτερες έκλογικές δυνάμεις. 'Ενας τέτοιος μεγαλοτρα-

*) 'Η άρχή του στο 117 φύλλο του «Νουμά».

Κ' είνε παλληκαριά να σάς ιδώ μιά μέρα Γεμάτ' από ζωή, οι έγερσι μου να ζηλεύουν... Μά, έσύ, τι βράζεις των ματιών σου τα μαυράδια Μ' άφθονα δάκρυα, έκείθε στρέφοντας τήν όψη Τή λευκή, τα λόγια μου σαν να σε πικαίνουν; ΜΗΔΕΙΑ:

'Όχι' συλλογιζομαι τα παιδιά και κλαίγω. ΙΑΣΟΝΑΣ: Μή φοβάσαι' εγώ γι' αυτά θα φροντίζω ο πρώτος. ΜΗΔΕΙΑ:

Δέ φοβούμαι' βέβαιη πώς θα σταθής σ' ό,τι είπες. Μά είν' ή γυναίκα' άδύναμη κ' εύκολη κλαίει. ΙΑΣΟΝΑΣ:

Τότ', έρω, τι άναστενάζεις για τα παιδιά σου; ΜΗΔΕΙΑ:

Γιατί τα έγέννησα' και συ σαν είπες για να ζήσουν, Μου πέρασε άπ' το νού μη δέν πικιστ' ή εύχη σου!.. Μ' από τις τόσες άφορμές, που έμπρός μου νάρθησε Σ' έκάλεσα, άλλες ξέρεις κι άλλες θάν τις μάθης! Σάν να με διώζουν θέν του τόπου οι βασιλαιάδες, Κ' εγώ το κρίνω κέρδος μου, και το γνωρίζω Κλάει, πώς στους κυριους της χώρας και σε σένα 'Εμπόδιο θα είμαι δώ να μένω, του σπιτιού τους 'Εγέρσι άφου με νομίζουν, κ' έτσι εγώ φεύγω. Μά, για νάνακρέψης με το ίδιο σου το χέρι Τα παιδιά, άπ' τον Κρέοντα ζήτησε σιμά σου Νά μένουν, κι άπ' τή χώρα του να μην τα διώξη, ΙΑΣΟΝΑΣ:

Δέν ξέρω αν θάν τον πείσω, μά θα δοκιμάσω ΜΗΔΕΙΑ:

Είπες της γυναίκός σου τότε, να ζήτηση Τα παιδιά ο πατέρας της να μη σου τα διώξη. ΙΑΣΟΝΑΣ:

Ναι' κι άφουκτα, θαρρώ, πώς θάν την καταφέρω. ΜΗΔΕΙΑ:

Χωρίς άλλο αν είνε μ' άπ' τις πολλές γυναίκες. (α) Σε τούτ' όμως κ' εγώ μπορώ να σε συντρέξω: Με τα παιδιά πικνώρα δώρα θάν της στείλω, 'Ένα πέπλο άέρινο και χρυσά στεφάνι. Μ' ός φέρει έδώ τα δώρα εύθης μ' άπ' τις δικές μου, Και με τις τόσες της χαρές, που είνε άπ' ημε Τού κόσμου τον καλύτερο άντρα σύντροφό της, Θάχη και τή χαρά που άπόκτησε στολίδια, Στα έργόνια του που έχάρισε ο παππούς μου ο 'Ηλιος.

α) Δηλαδή να μη χαλάη εύκολα τάντρας τή γνώμη.

ΜΗΔΕΙΑ:

Τα νυφικά χερσάματα, παιδιά μου έτοιμα Πάρτε στα χεράκια σας και φέρετέ τα Της τρισευτυχισμένης νυμφής, της κόρης Του Βασιλέα γιατί' είνε δώρα ζήλευμένα. ΙΑΣΟΝΑΣ:

'Αστόχαστη, άπ' τα χέρια σου γιατί τα βγάσεις; Μήπως θαρρείς, πως λείπουν πέπλ' άπ' τα παλάτια; 'Η μή θαρρείς, χρυσάφι τόσο δέν έχουν; Κράτησ' τα, μην τα δώσεις κ' ή γυναίκα' αν είνε Τόν άντρα της να λογαριάζη, ξέρω, δώρα, 'Εμπρός τα λόγια του πως δε θα προτιμήση ΜΗΔΕΙΑ:

Σ' έμένα μην λές κ' ή προίμια όπως λές: «Και τους θεούς τα δώρ' άκούω καταφέρνουν» Και στο χρυσάφι' εμπρός έκτομύρια λόγια Δέ λογαριάζει ο άνθρωπος Κι αν τότε εκείνη Βοηθάει ή Τύχη κ' ο θεός τήν άνεβάζει. Στο Βασιλικό θρονί νέα νέα άκόμη, Μά εγώ και τή ψυχή μου δίνω, τα παιδιά μου Νά μη μου διώζουν κι όχι, έσύ μου λές, χρυσάφι... Μά έσεις, παιδάκια μου, στήργωντικό παλάτι Σάν μπήτε, στο πατέρα σας τή νέα γυναίκα Και δέσποινα μου εύθης προσπέστε και κλαυτήτε Νά μη σας διώζουν, ύνοντάς της τα στολίδια. — Γιατί είνε άνάγκη πσσα πρώτ' άπ' όλα εκείνη Τα δώρα έτοιμα με το χέρι της να πάρη. Πηγαιντε τώρα όγλήγορα, κ' είνε νάρθητε 'Ηλεκάλοιο άγγελοι των πόθων της μητέρας. (Φεύγουν όλοι)

ΧΟΡΟΣ:

Στροφή:

Νά ζήσουν τα παιδάκια της δέν έχω πλέον έλπίδες, Δέν έχω έλπίδες: στη σφαγή τρεχάτα πώνε τότε! Κ' ή άμοιρη νύφη θα δεχτή του όλθθρου της τα δώρα Θάν τα δεχτή άνκαδέματα χρυσά, και στις πλεξίδες 'Έρω τριγύρω τις ζανθές θα βάλη με τα ίδια Χεράκια της τα νεοκικά του θάνατου στολίδια!

'Αντιστροφή:

Θάν τή μαχέψη ή άθνατη λάμψη κ' ή τόση χάρη Που πέπλο εύθης κι όλόχρυστο στεφάνι θάν τα πάρη. Και τότε πλιο στο πλάγι τους νυφούλα οι πεθαρμμένοι Θάν τήν ιδού να στολισθή! Τέτοιο ή δυστυχημένη Της γράφει ή Μοίρα θάνατο να λάβη' σε παγίδα Τέτοια να πείση, λυτρωμού χωρίς καν νάχη έλπίδα!

πεζίτης είναι ή ουσιαστικώτερη δύναμη σ' όποιον συνδυασμό, για τή μετατόπιση του ρεύματος.

'Ο Κωσταντίνος. (με κίνημα του στόματος). Όμμ! 'Ο Συνταγματάρχης. Τόν έχω μπλέξει στα γερά. Και άπουργός μπορεί να γίνει, άμα γίνει βουλευτής. Θάν τήν κουσινέσει τήν κάλη κ' έννοια σου. Και, πουλάκι μου, αν το άποφασίσει ώρισμένως, στο συνδιασμό του θα έχουν θέτη κ' οι δυο Λεκαπήνοι τότες..

'Ο Κωσταντίνος. 'Απορώ, πώς έκλαμβάνετε το λαό και τα έκλογικά ρεύματα...

'Ο Συνταγματάρχης (με θυμό). 'Εμπα λοιπόν και στη δουλειά μας κι όρμένεψέ μας, 'Εγώ έφαγα τή ζωή μου στην πολιτική και θα μου πεις πως έκλαμβάνω το λαό...

'Η 'Ελένη. Δέν το είπες, θεϊτε, να σάς θυμώσει...

'Ο Συνταγματάρχης. Νάν τόν άφήσω μονάχον, 'Ελένη, ούτε σύμβουλος δέν θα βγει ποτέ του. Το κόμμα είναι κόμμα, πουλί μου, στα χωριά' έδώ στην 'Αθήνα σου χρειάζεται ρεύμα, και για το ρεύμα σου χρειάζονται έφημερίδες και εκκλάμες και γι' αυτά σου χρειάζονται παράδες, παράδες... Κατάλαβε; τότε;

'Ο Κωσταντίνος. (ήσυχα). Δέν άντιλέγω για τήν πείρα σας. Τα άνεπηρέαστα στοιχεία, τους νοικοκυρέους έννοσθα εγώ...

'Ο Συνταγματάρχης. Νοικοκυρέους; Χαμάληδες!

Ξέρεις τι θα πει νοικοκύρης; σουφροπέρνης και φαμφάρωνος. 'Η κοινή γνώμη —άγέρας που τους συνεπέρνει, όσο ούτε τή σκόνη του τσιγάρου μου. Φύτηξε, να ούφ (φυσάει) κι ούλοι τους θα στρέψουν στο φύτημά σου. Νοικοκυρέοι; Διακονιάρει; που έχουε το δικό τους.

'Ο Κωσταντίνος. Τι ιδίαν έχετε για το λαό!..

'Ο Συνταγματάρχης. Το λαό δέν όρζεις, μάλιστα. Αυτόε σε γελάει' έρχεται, πέρνει το ρουσαφέτι του, σου πίνει τον καπνό σου και σε μαυρίζει. Δόξα ο θεός είναι λίγος ο λαός μόνο στην 'Αθήνα' όλοσθα άλλου είνε νοικοκυρέοι, χαμάληδες, άγύρτες και του έαυτού τους! που άμα ξέρεις τους παίζει, όπως ούτε τις μπίλιες στο μπιλιάρδο... Δέν ξέρεις μπιλιάρδο; 'Αει να μάθεις, άλλιώ; μην πολιτευτείς ποτέ σου και ρεζιλευτείς από τους νοικοκυρέους σου!..

'Ο Κωσταντίνος. 'Αν θέλω να πω τίποτα, δέν θα με άφήσετε πλε...

'Ο Συνταγματάρχης (σηκώνεται). Τι να πεις; Κουταμάρες θα πεις. Καλλίτερα να μη λές τίποτα, όπου δέν κατέμεις, παιδί μου...

'Η 'Ελένη. 'Ορίστε τότε, θα πιατούμε για τα έκλογικά. Καθείστε, θεϊτε, σάς παρακαλώ...

'Ο Συνταγματάρχης (ήσυχότερα). 'Εμπήκα, πουλί μου, ποτέ εγώ τή δικηγορική σου;

'Η 'Ελένη. 'Ορίστε. 'Αφίσαμε τα οίκογενειακά, για

Στροφή:

Όμως και σύ, ω ταλαίπωρε κι ω κακοπαντρεμένη Γαμπρέ των Βασιλειάδων μας των άτυχων, σύ φέρεις Τά τέκνα σου στον όλεθρο και, δίχως καν να ξέρης, Της νόφης σου το θάνατο πικρό, δυστυχημένη Σύ, τόσο από τη μοιρά σου τη μαύρη πλανημένη!

Αντιστροφή:

Μ' αναστενάζω πάλι' εγώ κι αναστενάζω πάλι, Ω άμοιρη μάνα των παιδιών, σκεπτόμενη τον πόνο Που δοκιμάζει σου ή καρδιά για τών παιδιών το [φόνο, Να εκδικηθής τον άντρα σου στην έργμη σου άγκάλη Που σ'άχει παρατήσει, Μ' άλλη γυναίκα θέλοντας παράνομα να ζήσει!

(Ακολουθεί)

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΤΡΙΔΑ

(Συνέχεια)

ΚΛΟΚΟΒΑ ΚΑΙ ΒΑΡΑΣΟΒΑ

"Ετσι βγήκαμε από την Ναυπακτία που καθώς παρατήρηι ή Καρακίτσιος (Κράββαρα, Έστία 1890) δεν έχει καλά και όμορφα μέρη.

"Αλλ' όταν βγαίνεις απ' τον Κορινθιακό πηγαίνοντας προς την Πατρα και είναι άμύχλη δεξιά, τότε βλέπεις να προβάλλουν στρογγυλά και γραφικά σαν μαστοί γιγάντιοι μέσ' στη θάλασσα τά δυο αυτά βουνά. ή Κλόκοβα και ή Βαράσοβα, που φαίνεται και από την Πατρα σαν ζωγραφιά, μάλιστα όταν ή ήλιος βασιλεύει και τής βίχνει ακτίνες.

"ή Βαράσοβα, καθώς μου είπαν, είχε άλλοτε πολλές σκήτες έκκλησάκια και προσκυνητάρια και μοναχούς. "Ήτανε ένα μικρό Άγιο όρος.

"Εφευγα για τον Μοριζά, αφήνοντας πίσω μου τά Κράββαρα, τά όποια φαίνεται ότι ώνομάστηκαν έτσι από μια τοποθεσία, που γινότανε πανηγύρι και συνάθροιση των γερόντων, άπάνω απ' το χωριό Γρηγόρη, ψηλά στην Όμάλεια, όπου λέγεται Τού Κράββαρη.

Στό νού μου μέσα κάτι άόριστες εικόνες γύριζαν

*) "ή άρχή του στο 112 φύλλο του «Νουμά».

τους ψηφωφόρους. Τι ελέγαμε; "Α, για τή Μάρθα. Καθείστε, θείε. "Όπου κι άν είναι θάρσει κι ή Άριστειδης.

"Ο Κωσταντίνος. Ξερέτέ το, άν πείτε τίποτα τ' Άριστειδης για χωρισμούς, δεν θά ξαναπατήσω πλέον εδώ.

"Η Έλένη. Δέ λέμε, καλέ. Μεταξύ μας τα λέμε. Καθείστε, σάς παρακαλώ (ή Συνταγματάρχης κάθεται). Νά μη συζητήσουμε, ή,τι άκούμε; Λυπούμαστε κατάκαρδα ναν τά βλέπουμε έτσι...

"Ο Συνταγματάρχης. Δεν έχει τίποτα, σάς λέω. Αλλά, που κάνει, είνε καρώματα και χιρίδια. Νάξια καταλαβαίνετε;

"Η Έλένη. Μά τι νόστιμη εΐταν άμα με πήρε μουστικά από τή χέρι να μου δείξει: ένα ποτήρι νερό. Τάχασα, σάς όρκίζομαι, στην άρχή. Ξέρεις, μου λέει, εδώ βλέπεις όλη τήν περίοδο τής γής. Φαντάσου πως θά είναι τή νερό μετά πάντε χιλιάδες χρόνια... Θά είναι πυκνότερο, βαρύτερο και θολώτερο. Κι άξαρνα, μου λέει, ήθελες να ξαναγενιόσουν μετά πάντε χιλιάδες χρόνια; Εγώ, μου λέει, άλήθεια ήθελα να πέθαινα στη στιγμή και να χανομουν για πάντα Ζωή; τί ώραίο καράρι πούγει; Ε ή μάτια μου, να μη τή χάσω και χάσει ή Βενετιά βελόνι... Κ' εγώ τής κάνω. Μά γιατί; δέ σάξέσει ή Ζωή; Τί σου λείπει έσένα; Μή κοίταζε κατάματα και μου λέει: έλα καημένη! και κάθουσε πάλι στη θέση της λέγοντας: un deux trois cinq cent quatorze! Un deux trois

και τή στόμα μου επαναλάβενε δυό τραγούδια που μου είχαν έντυπωθή πολύ. Τό ένα λέει για μια γειτόνισσα ώρατα.

Στάζουν τά κεραμίδια σου— μαύρα είν' τά μάτια, φρούδια σου— Στάζει κέμτ ή καρδούλα μου, γλυκειά γειτονοπούλα μου. Γειτονοπούλα μου να ζής να σέρωτήσω να μου ειπής, ποιό δέντρο κάνει τόν άνθό, ποιά κέρη τόν καλό ύγιό; Μηλίτσα κάνει τόν άνθό, Λενίτσα τόν καλό τόν γυιό.

Τό άλλο λέει για ένα παλληκάρι που ήθελε να πάη στον πόλεμο του Μοριζά απ' τήν πατρίδα του τήν Ρούμελη και μιλεί με τήν καλή του.

Γεώργη μ' τί συναρίζεσαι τί βάνεις τάρματά σου; —Θέλω να πάω στο Νιόκαστρο που γίνονται οι πολέμοι, Μά πάλι συλλογίζομαι και πάλι συλλογούμαι "Αν με σκοτώσουν τάρφανό ποιόν θάζω να με κλάψη; —Γεώργη μ' σε κλαίνε οι φίλοι σου κ' οι άδελφοποιτόί σου Κι από κοντά σε κλαίω κ' εγώ κρυφά από τούς δικούς μου.

"Η ιστορία λέει ότι αυτός σκοτώθηκε αλλά δεν μκρτυρεί άν τόν έκλαψε και ή κόρη.

Η ΛΙΑΡΙΖΑ

Μπαίνοντας στη Δωρίδα πρέπει να ξέρης ότι ή έπαρχία όλη συγκεντρώνεται σε τρία πράγματα:

Βαρδούσια, Μόρονος, ποιμνία. Τό μέρος αυτό δεν ήταν περιζήτητο, ούτε επιτήδειο για πολεμικές ένέργειες, ούτε πέρασμα, γιατίό δεν έχει πολλή ιστορία. Μόνο ή Άρτοστία με τόν Σαφάκα της και τόν Δικόο ξεχωρίζει. Άλλά τόν τελευταίο ζητάει να τής τίνε πάρη ή Μουσούνισα τής Φωκίδος. (τά πούμε γιαυτό.

"Όταν πρωτοπάτησα στην Δωρίδα, με ένα παιδάκι απ' εκεί έδηγό, τόβαλα και μου διηγήθηκε διάφορες ιστορίες και τέλος μου είπε για ένα πουλι που τό λένε Λιαρίζα. Αυτό είναι ή καρδουλό; και έχει πολλά όνόματα εδώ στο έλληνικό.

"Ετσι μου περιέγραψε τις συνήθειες και τή τραγούδι του πουλιού του Σέλλεϋ, στο ύμνο του όποιου μεταφρασμένον τόσοσ ώρατα από τόν Άργύρη Έφταλιώτη μπορούμε να έντυπούμε κι όσοι δεν ξέρουμε Άγγλικά.

Καθώς ή ποιητής, και τή παιδάκι διέκρινε μια χαρά μέσα στο άδιάκοπο άνέβασμα του καρδουλού προς τά ύψη:

"Η Λιαρίζα, όχι σαν τήηδόνι που κάθεται και

cinq cent quatorze !.. Και γελούσε με τήν Κάκια σά δαιμονισμένη.

"Ο Κωσταντίνος. Πάντα τή πράγμα είναι δυσάρεστο.

"Ο Συνταγματάρχης. Δεν θάν τήν πάρεις έσύ, παιδί μου! Έκεινοϋ, που θάν τήν πάρεις, τού άρέσει. Κατάλαβες;

"Ο Κωσταντίνος. Είναι άδερφός μου εκείνος, θείε, κ' έχω καθήκον να τού άνοιξω τά μάτια, άν αυτός έρωτευμένος τά κρατεί κλειστά.

"Ο Συνταγματάρχης (με θυμό). "Αν ξέρεις ποιά είνε τά καθήκοντά σου έσύ, να μου ξυρίζουνε έμένα τή μουστάκι: άλήθεια κ: απ' άλήθεια !..

"Ο Κωσταντίνος (συγκρατημένον πάντα). "Αν ξέρω ή όχι εμπορούν, πιστεύω, να τή φανερόσουν άλλοι.

"Ο Συνταγματάρχης (σηκώνεται). Τι θέλεις, σε παρακαλώ; Καυγά θέλεις; όρίστε τά σπυρούνια μου! Εγώ σάφηνω και φεύγω. Χαίρετε.

"Η Έλένη. Θείε! Θείε!... (υπαίνοντας στη πόρτα). Δεν φεύγετε, θείε. Άκούτε τόν Κωσταντίνο, που τά λέει έτσι: "Εγώ ξέρω, πως αυτός πρώτος δεν θέλει τή διάλυση αυτού του γάμου. Δεν είναι έτσι, Κωσταντίνε; ..

"Ο Κωσταντίνος. Μά και τί μου περνάει έμένα. "Η Έλένη; Θυμόνει ή θείος γιατί συζητάμε.

"Η Έλένη. Καθίστε τώρα, θείε. Άκούω τήν πόρτα.

"Ο Άριστειδης θάνατι... Κιθίητε, σε παρακαλώ.

"Ο Συνταγματάρχης. Ύποσχέσθε μου, πως δεν θά

λαλάει σε χαντακίε τουφωτό από κλαριά, ούδι σάν τρουποφάκτες που φτιάνει τή φωλιά του ή σε σκούπκ ή σε καλύβα, που πριν να μπή μέσα κάθεται σε καμμά κλαλούλα, τριτσοβολάει λιγάκι να δή μή τή τράνε, και όπ! τρουπώναι στη φωλιά, απ' τά πλάγια πάντα, γιατί απ' εκεί κάνει τήν τρούπα...

"Η Λιαρίζα φτεχνει φωλιές στα δέματα, κι απέκει χαίρεται απ' έχει τά πλάγια της, και φλετράει πίσω άπάνω και ματαδίνει άλλη μια βούβα πίσω άπάνω, κ' έρχεται, έτσι για, γυροβολίες κορδοτούμπες, και πακίνει πίσω στο δέμα, μαζεύει σκληκάκια και φέρνει τή μπουκόμα στα πλάγια της και τά ταγίζει.

(Ακολουθεί)

ΚΩΣΤΑΣ Σ. ΓΟΥΝΑΡΗΣ

ΚΡΑΣΙΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

"Απ' τά άμπέλια του κ. Κ. Α. Σταδινόπουλου.

Φυσικά και άνόθευτα

Πουλιούνται όδός Ζήνωνος 4 Β.

Table with 4 columns: Brand, Year, Price per liter, Price per 60 liters. Includes brands like Κόκκινο, Άσπρο, Μοσκατό γλυκό.

Πουλεί και παλιότερα κρασιά σε μπουτίλιες.

Στέλνονται στο έξωτερικό σε βαρελάκια 25, 50 και 100 άκκωνε σ' όποιον προκαταβάλει τήν άξία του κρασιού. Τά ναύλα και τά βαρελάκια είναι σε βάρος του άγοραστή.

Στό έξωτερικό μπορεί να στείλη και ρετινάζτο τής Αττικής με 60 λεπτά τήν όκζ.

"Ιδιαίτερο όυστατικό. "Ο κ. Κ. Σταδινόπουλος δίνει δέκα χρόνια τή κρασί που χρειάζεται ή Εύαγγελισμός, τή μεγαλύτερη και καλύτερη νοσοκομείο τής Άνατολής.

ΙΩΑΝΝΗΣ Σ. ΛΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

Π ΘΟΛΟΓΟΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ

ΥΦΕΤΗΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 82

ΔΕΚΕΤΑΙ 3—5 Μ.

του βάλετε ποτές τέτιες ιδέες και τόν ταράζετε άδικα.

"Η Έλένη. Ύποχνομαστε. "Ε, Κωσταντίνε, δεν υπόσχεται και σύ;

"Ο Κωσταντίνος. Άφού τή θέλει ή Θεός!

"Η Έλένη. Βλέπετε λοιπόν; (μπαίνει ή Άριστειδης, ύπολογαγός του μηχανικού, με τή στολή του, νόστιμο και γιορταμελής). Νά κι ή Άριστειδης. Καλώς τονε.

"Ο Άριστειδης (με κάποια συγκίνηση). Ούτε καλημέρα δέ σάς ειπα...

"Ο Κωσταντίνος. Κάτι παραμένο σε βλέπω. Τι τρέχει;

"Ο Άριστειδης. Τρομερά νέα. Οι μπέηδες έκαψαν τά Χανιά!

"Ο Συνταγματάρχης. Τι; Τι; Πώς τή ξέρεις;

"Ο Άριστειδης. "Η είδηση φαίνεται να είναι γνωστή στην Κυβέρνηση από γτες βράδι και τζκουβε... Σήμερα στις δέκα ή Ταγματάρχης Χατζηγιάννης ήρθε τρεχάτος στη λέσχη και μάζεψε. Τού τή ειπε έμπιστευτικά ή φίλος του ή δεύτερος γραμματικός τής Άγγλικής πρεσβείας. "Ένοείται, έτρεξαν άμέσως στο Ύπουργείο κ' ή κυβέρνηση με μασημένα λόγια τή επιβεβαίωσε.

"Ο Κωσταντίνος. "Επόμενον εΐταν! Εΐταν λύση του Κρητικού ζητήματος άπτή; "Όλος ή κόσμος τή περίμενε, μόλις θά έμπαινε ή Άνοιξη, και να, που έγινε πολύ γρηγορότερα.

"Ο Άριστειδης. Οι δεπτεμέρειες είνε φρικωδέστερες

ΜΙΑ ΚΡΙΤΙΚΗ

Για την «Τρισεύγενη»

Στη «Ζυγαριά» (Vjesny) στο φιλολογικό περιοδικό που βγαίνει στη Μόσχα 'Εταιρία από λογογράφους και καλλιτέχνες, στο φύλλο του περασμένου Σεπτεμβρίου, ο δημογνήτης λόγιος κ. Μ. Λυκιαρδόπουλος, που συχνά πυκνά δημοσιεύει ώριμες κριτικές για την φιλολογική μας κίνηση, έγραψε τα ακόλουθα για την «Τρισεύγενη» του κ. Παλαμά.

«Η δραματική φιλολογία στη νέα Ελλάδα δεν είναι φτωχή, σε έργα ή λόγους μου για την ποσότητα. Αλλά ως τα τώρα δεν απέχτησαν ακόμα όψη πρωτότυπη, ξεχωριστή δική της. Όλες αυτές οι άμετρητες τραγωδίες, τα δράματα και οι κωμωδίες (και οι πιο πολλές απ' αυτές δεν έχουν σταλιά αξία), δεν είναι παρά άναιμικοί πιθηκισμοί αρχαίων κλασικών ή σύγχρονων έργων, πρό πάντων γαλλικών.

Το πράγμα είναι σαφές. Σε τόπο που κάθε τί δικό του, κάθε τί εθνικό έχει σκοτωθεί από τα ξένα κι από τους άρχοντοζιπασμένους, όπου κι αυτή η γλώσσα που κυριαρχεί, ή λεγόμενη καθαρεύουσα, είναι ψευτική και τεχνητή, — ένα τέτοιο τόπο ή ειλωλογία δεν μπορεί να είναι άλλοιότιμη.

Πρώτη λυτρώθηκε η Πελοπόννησος από τις άλυσαιδες της ρουτίνας. Τώρα αρχίζει να λυτρώνεται το διήγημα, λυτρώνεται το δράμα. Για το λυτρωμένο αυτό πρέπει να χωριστεί η γάρη ή νέα 'Ελληνίδα λίγων λογογράφων με νου και με θέληση* οι περισσότεροι τους είναι ποιητές, κ' έχουμε μιλήσει για κείνους στο περιοδικό μας. Ανάμεσα σ' αυτούς ξεχωρίζει και μπορεί να θεωρηθεί αρχηγός τους (αν εξαιρέσουμε το θεωρητικό γλωσσολόγο Ψυχάρη)* ο Κωστής Παλαμάς.

Η «Τρισεύγενη» είναι το πρώτο του δράμα και μπορεί στα σωστά να θεωρηθεί πρότυπο έργο για τη νέα ελληνική δραματογραφία. Η αλήθεια είναι πως δεν είναι όμως διόλου ξένο από τη φράγκικη επίρροη και μάλιστα από την επίδραση της βορεινής τέχνης* μα η «Τρισεύγενη» δείχνει μονάχα το άρχισμα μιας νέας εποχής.

Είν' ένας κόσμος παράξενος, μοναδικός, κόσμος ο μισός από πραγματική ζωή κι ο άλλος μισός από τη ζωή του παραμυθιού* κόσμος από άνθρωπους που τους χάρισε ο θεός μεγάλο χάρισμα, να μεθύει κάποτε και τότε από της όμορφιάς το κρασί* κόσμος από ανθρώπους που ζούνε ανάμεσα τους ακόμα οι νεράιδες και οι ζωτικές και που δείχνονται μέρα μεσημέρι στα κορίτσια που πίνε να πάρουνε νερό στη βρύση* κόσμος από ανθρώπους που ανάμεσά τους ζή, και κείνη, ή μισή γυναίκα, κ' ή μισή νεράιδα, ή ωραία Τρισεύγενη, το καρμάρει και ή αγάπη του χωριού. Και οι άνθρωποι εκείνοι κίνουν αμιά έκκλησιτά ανοιχτή

* Ας μας επιτρέψη ο φίλος κριτικός να παρατηρήσουμε πως ο Ψυχάρης όσο είναι θεωρητικός γλωσσολόγος, άλλο τόσο είναι ποιητής με έργα δημιουργικά, σε όλα πρωτομάστορας. Σ. Μ.

Οι Τούρκοι έβαλαν φωτιά σε διάφορα μέρη της Χανίων, όπου κατάκαψαν πρώτα τους χριστιανικούς φούρνους για να μην έχουν ούτε ψωμί, λέγει ο χριστιανός. Αυτό προχτές* Έπειτα άρχισαν το μακελειό όπου εύρισκαν εύκαιρία. Έστρέφονταν, λέγει, στο δρόμο που έκαίγονταν τα σπίτια έτοιμοι όποιον βγει να τον σκοτώσουν ή τους έμποδίζαν να βγούν κ' έτσι να ψηθούν ζωντανόι. Σπαραχτικές σκηνές... Α! δε γλυτόνει πιά. Στη λέσχη όλοι τήχουμε απόφαση, να κατεβούμε στη Κρήτη, θέλει δε θέλει ή Κυβέρνηση. Κ' έδω δε θα ήσυχάζει το κακό. Έπανάσταση έχουμε, αν δεν ενεργήσει, όπως αρμόζει στα εθνικά συμφέροντα... (στο θεό του). Στη βουλή το βράδι πρέπει να φωνάξετε και σεις. Τάπογευμα θα γίνει μεγάλη διαδήλωση. Έρθε καιρός πλέον να δώσει ο στρατός που σαπίζει στους στρατώνες. Ζήτω το έθνος!.

Ο Κωσταντίνος (με ένθουσιασμό). Ζήτω! Ο Συνταγματάρχης. Ω! Βέβαια είτα καιρός πλεί. Το έθνος άποναρκώνεται. Η άνοιξη, παιδί, θα μας άνοιξει καινούργιες σελίδες δόξας. Τι ώρα είναι; Πρέπει να πάμε να μάθουμε καθέκαστα. Ας φάμε λίγο λογότερα. Έλλα μαζί μου, Κωσταντίνε, και συ, Άριστείδη. Πρέπει το βράδι να μιλήσω στη Βουλή. Α! Όρατα περίσταση νάν της τά ύαλλε κανείς αυτήνης της κυβέρνησης!.. (πέρνει το καπέλο του). Έλένη, δε πειράζει να φάμε μια μέρα αργότερα. Για το Έθνος πρέπει κανείς να κάνει πάντα θυσιές.

νοχτόμερα, που πάντα και με μέσα της της αγάπης το λιβάνι και το κερί του πόνου». Κ' οι άνθρωποι εκεί «προς τον ουρανό σκορπίζουνε τραγούδια χαροκόπων κι άναστεναγμούς έρωτοχτυπημένων», και την βία στιγμή άλληλοτρώνονται με το ψέμα και με την κακομοιρία. Στον κόσμο εκείνο ο καθένας δεν είναι παρά ένα τραγούδι του βιολιού του Νίκαρου* μα το τραγούδι εκείνο από τη στιγμή που κοιμηθή ο Μουσικός, αλλάζει και γίνεται άξινα, τρεκούρι, κουπί. Κόσμος που ή ζωή και το παραμύθι δεν ξεχώρισαν ακόμα, και που ζούνε ακόμα ταριαστά, να ο κόσμος της Τρισεύγενης.

Μ. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΠΟΘΟΣ ΜΟΥ

Πόσο μ' άρέθουνε οι όμορφες, δάις οι όμορφες, οι άψηλαίς και οι κονταίς, οι μαυρομμάταις και οι γαλαναίς. Τα μαύρα τα μαλλιά και τα ξανθά, και τα ξανθά, σαν λάμπουνε στου ήλιου της άχτιδες σαν το μάλαμα, ξεσηκωμένα άψηλά στην κεφαλή, τη βασταγιμένη στερεά σε κάτωσπρο λαιμό, σε σβέρκο χνουδάτο σαν ροδάκινο.

Ήθελα να φιλώ γλυκά γλυκά το σβέρκο το γερό, εκεί, δάιλο κάτω από τα μαλλιά κ' εκεί να στέκουμαι εκεί, να τίν ύγραίνω με την άνάδα μου, άνατριχίλα το φίλι εκεί, ξυπνά άγάλια την συγκίνηση* ήθελα χαμπιλά στο μέτωπο, εκεί που σμίγουνε τα δυο τα φρύδια της να άκουμπήσω μόλις τα χείλια μου και να σταθώ και να σταθώ πολύ, ως που ν' άρχίσουν τα λεπτά ρουθούνια της ν' άνοιγοκλείουν βιαστικά.

Ε, τότε κατεβαίνω παιδάστόχαστα και της άρπάζω τα καφτερά τα χείλια της και τα ρουθιά, σαν να γυρέδω την ψυχή της την πονετικά να καταπιώ.

Ζαλίζουμαι, δε συλλογιούμαι πιά, μου φαίνεται πως είμαι στον παράδεισο κ' άκούω τον ήγιο μας το Θεό να εύλογη και λέγει «Αύξηθήτε!»

Πόλη 12 Οκτώβρη 1904.

ΧΑΟΗΣ

ΤΟ ΜΑΡΜΑΡΩΜΕΝΟ ΚΑΡΑΒΙ

(Κέρκυρα)

Κάτω από το βουνό του Παντοκράτορα, άντικρά 'στο μοναστήρι της Παλιοκαστρίτσας, είναι 'στην άκρη του πελάου ένα καράβι μαρμαρωμένο με τα κατάρτια του και όλα του τα ξάρτια. Αυτό ήταν

Η Έλένη (κατάπληχτη). Να μη άργείστε, και χιλιάσε το φαί...

Ο Κωσταντίνος. Ποτέ να μη φάμε, που θα χαλάσει το φαί! Έδώ πρόκειται περί ύψιστων εθνικών συμφερόντων και στο φαί ο νους μας; (βγαίνει πρώτος).

Ο Συνταγματάρχης. Α! Το βράδι! Το βράδι στη βουλή! Σάν νάν τη ζητούσα τέτια περίσταση (βγαίνει κι αυτός). Την ώρα που επήγαινε να βγει κι ο Άριστείδης έμπαινε ο Μίμης με το καπέλο του, όπως είταν στον περιπάτο. Έβγήκε τέλος κι ο Άριστείδης.

Ο Μίμης (μ' άπορία που κανείς τους δεν του μιλήσε). Τ' είναι μαμά;.. Τ' είναι;

Η Έλένη. Τίποτε παιδί μου. Βγάλ' το καπέλο σου.

Ο Μίμης. Πώς κάνανε έτσι, μαμά; Έγώ φοβήθηκα που τούς είδα. Κάτι έπαθν, μαμάκα μου, και δε μου το λέτε...

Η Έλένη (πέρνοντάς του και βγίνοντάς του το καπέλο). Σώπα μη σκόουσε κανείς και γελάει μαζί σου...

Ο Μίμης (με κλάμα). Να με είδε ή μπαμπάς κι ο παπούς στην πόρτα και να μη με φιλήσουνε. Μαμάκα μου, κάτι έπαθν, μαμάκα μου...

Η Έλένη (φιλώντας τον). Δε σε είδαν, πουλάκι μου.

Ο Μίμης (κλαίοντας). Με είδαν, με είδαν! Φοβόμαι, μαμάκα, φοβόμαι!..

(Πέρνει ή σκηνή).

(άκολουθεί)

καράβι Άλτζερίνικο και έρχόταν να κουσέψη το μοναστήρι. Σάν το είδαν από μακριά οι καλογέροι, βγήκαν και τ'άγνάντευσαν, και ο γούμενος με το θυμιατό και το σταυρό στα χέρια παρακάλεσε το θεό, κ' είπε. «Θέ μου, αν αυτό το καράβι έρχεται για καλό, καλώς νάρθη, αν για κακό, μάμμαρο εκεί να μείνη.» Και ο θεός τον άκουσε κ' έμακράρωσε το καράβι και στέκεται και από τότες.

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΓΙΑ ΤΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ

Φίλε «Νουμά»,

Τα συγχάρηκα μου για το έπιμνημόσυνο άφρακι σου του περασμένου φύλλου. Έβαλες τα πράγματα στη θέση τους και μακρὰ στην ίδια θέση να τ'άβαζε κ' ή Σύγκλητος του Πανεπιστημίου που δεν είχε το κουράγιο να υποστηρίξη τον κ. Πρόννη, και να μην παραχωρήση την αίθουσα για το μνημόσυνο του Όθωνα.

Ο χαρακτήρισμός του μνημόσυνου ως Πανεπιστημιακής γιορτής δεν ήταν καθόλου σωστός. Αν έκανε το μνημόσυνο το Πανεπιστήμιο — όπως κ' ήτανε σωστό — μάλιστα, θάτανε πανεπιστημιακή γιορτή. Μα τώρα που δε λαβαίνει μέρος σ' αυτό ούτε το Πανεπιστήμιο, ούτε καμιά επίσημη αρχή, μα πεντε δεκα συνταξιούχοι κύριοι, το μνημόσυνο μένει άπλή ιδιωτική ύπόθεση και ή Σύγκλητος δεν είχε καμιά υπαρέωση ούτε να συνέλθω καν γι' αυτή.

Είμαι ένας από κείνους, φίλε μου, που πιστεύουν πως κακά κι άνάποδα κάναμε να διαζύουμε τον Όθωνα. Μα ή πεποίθησή μου αυτή δεν μ' έμποδίζει να μη ξαφνιάζουμαι για μερικά παράξενα πράγματα που γίνονται και να γελάω μ' άλλα που έπρεπε να μ' άγεναν μονάχα τον θαυμασμό και την συγκίνηση.

Μ' αγάπη
Ν. ΑΤΑΣΙΑΣ

ΟΙ ΚΡΙΤΙΚΟΙ ΤΗΣ «ΙΛΙΑΔΑΣ»

Φίλε «Νουμά»,

Δυό έφημερίδες γράψανε ίσκι με σήμερα για την καινούρια έκδοση της «Ιλιάδας», οι «Καιροί» (15 Οκτωβρ.) κ' οι «Άθηναί» (13 Οκτωβρ.) Ίσως νάγραψαν κι άλλες, μα δεν έτυχε να τις δω. Και λυπούμαι πολύ, γιατί θα γελούσα και με δαυτές, όπως γελάσε με τις δυό πατσαβουρίτσες μας.

Λοιπόν, που λές, οι «Καιροί» γράψανε, «δίκως να κόβουν να φύλλα» (κ' έκαναν πολύ καλά, για να μη λερώσουν το βιβλίο) πως ο Παύλος «βυθίζόμενος εις τα έμπορικά του κατάρτιχα συνέλαβε την έμπνευσιν να σώση τον κακομοιρήν τον Όμηρον και μετάφρασε την «Ιλιάδα» του, με τήση χάριν και χαλασθησίαν, ώστε δύναται κανείς να είπη, ότι υπερέθη τα πρωτότυπον. Έκοπίασεν ο ταλκίτωρος — προσθήτουν οι «Καιροί — αλλά το κατώφισε».

Τέλος πάντων! Μια κρίση κι αυτή. Άδιάφορο αν είναι κρίση άδικήριτη. Οι Άθηναίικες πατσαβούρες μας έχουν συνειθίσει από τέτια. Όσο πάλι για το έμπορικά κατάρτιχα του Παύλου, κι αυτό έντύπωση δεν μας έκανε, αφού στα Έυαγγελικά έ κ. Λυκούδης τον άποκάλεσε σε κύριο άθρο της «Έστίας», Ψιλικατζή του Λίβερωτου. Τουλάχιστο στο ζήτημ' αυτό ο άγνωστός Κανελλίδης έδειξε μεγαλύτερη διάκριση.

Οι παρασημοφορημένες πάλι από την Γαλλική Άκα.

δημικά «Αθήναι», αποφαίνονται ότι στη μεταφράση υπάρχει «παρανόησης του κειμένου» και «έντελής διαστροφή αυτού» (κι αυτά όλα τ'ανακαλύψε ο κ. Πώπ, παρακαλούμε!) και καταλήγουν στη συμπέρασμα ότι «τα συναισθήματα εκ της άγνωστες της «Πλάσσης» (κάλε, τί μας λέγατε!) ομοιάζουν προς εκείνα ένεκεν των όποιων οι ταξιδιώται άνακρουν γοερώς: Καμαράτε! Καμαράτε!...»

Απάντηση σε τέτοιες άναγούλες δε χρειάζονται βέβαια. Θέλω μόνο να πω ότι ο κ. Παπαδόπουλος είναι καλής ψυχής άνθρωπος, αφού στέλνει τα βιβλία του στις εφημερίδες μόνο και μόνο για να τις άναγκάσει να γράφουν τέτοιες άηδίες και να ρεζιλεύονται. Κακό αυτό, αφού οι δημοσιογράφοι μας δεν είναι Βούλγαροι για να τους πολεμήμε με τόσο λύσσα.

Δικός σου
Α. Κιναμουτίδης

SAGRA FAMILIA

Αγαπητέ μου Νουμά,

Σου γράφω δυο λόγια που σε παρακαλώ να τα πεις στο φίλο σου Παπαδόπουλο της «Διαπλάσης» γιατί τον ενδιαφέρουν πολύ, και μάλιστα έμπορικά. Διαβάζω ταχτικά την «Διαπλάση» για να βλέπω πόσο ήλιθια και μαλακισμένα διαπλάσσεται ή κινούρια γεννηθ των Ένοπουλων, αφού ο κ. Γρηγόριος είναι ή ψυχή και το σώμα της «Διαπλάσης». Να σου πω πως μ' ενδιαφέρει το φύλλο αυτό, θα σου πω ψέματα. Δεν μπορεί όμως και να τάρνηθώ πως το περιοδικό αυτό είναι «οίκιο;ενειακό», οικουμενικώτατο, αφού σε κάθε φύλλο του εγκλιμαίνεται ή οικουμένη του κ. Γρηγορίου. Οι στήλες μάλιστα της αλληλογραφίας του είναι καθαρές οικουμενικαί, και για να στο άποδείξω σου άντιγράφω ένα κομμάτι από το τελευταίο φύλλο: «Ο κ. Φαίδων (Γρηγ. Ξενόπουλος) με παρακάλει να εύχαριστήσω εκ μέρους του όλου τους φίλους μου, όσοι τον συνελάγησαν διά την γέννησιν την κόρης του και τον συνευληθήσαν διά τον θάνατον του πατρός του. Όσον διά τους συγγαρέντας και συλλυπηθέντας αυτόν ιδιαίτέρως και άπ' εύθειας, προς αυτούς έπιφυλάσσεται να στείλη, μόλις εύκαιρήσῃ, ειδικότερον εύχαριστήριον».

Αυτό γίνεται ταχτικά σε κάθε φύλλο, στο όποιον είναι αδύνατο να μη φιγουράρει κι από ένα μέλος της σάκρας ομοιλίας. Οι παλιοί έλεγαν «τά έν οίκω, μή έν Δήμω». Τα έν οίκω Ξενόπουλου, μή έν «Διαπλάσει», λέμε και μεις στον κ. Παπαδόπουλο, έξίν πιθ άν ο κ. Ξενόπουλος σκέπτεται να πολιτευτεί και χρησιμοποεί την αλληλογραφία της «Διαπλάσης» για ψηφοληξια. Έτσι κάπως δικαιολογείται ή άνοστιά αυτή, άδικηρο άν κι ο Κουρτιδής κι ο Φέρμος, που διευθύναν άλλοτε την «Διαπλάση» δεν την έκμεταλλευθήκανε ποτέ για παρόμοιους σκοπούς.

Στο τελευταίο φυλλάδιο μιλάει ο κ. Ξεν. και για τους «μαλλιαρούς» που τους άποκαλεί «σχολαστικούς της Δημοτικής». Σε τέτοιες κασιδάρικες άνοσιες δε χωρεί καμιά άπάντηση.

Δικός σου
ΠΑΡΑΣΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΧΩΡΑΤΑΔΕΣ ΤΟΥ κ. ΜΩΡΕΑΣ

Φίλε Νουμά,

Χωρίς άλλες περιττές κουβέντες για τις άνώητες κουβέντες των κ.κ. Jean Moreas και Κ. (ίσως του κ. Καμπούρογλου της Έθν. Βιβλιοθήκης) που δημοσίεψε ή «Εστία» της παρασμένης Τετάρτης, στέλνει να σου πω κάτι που μέκανε περισσότερο από τ'άλλα να γελάσω.

Οι κύριοι αυτοί, έν βραχυψυχικες όρμης και άκρισίας εύρισκόμενοι, συναπεράσισαν πως ο λαός παραδέχεται την τρίτη κλίση αφού λέει: της βελιόνος ή μύτη! Μωρέ, έπιχείρημα μιά φορά! Να τους το δυναμώσω έγω περισσότερο. Μήπως δε λέει ο λαός και της ήμερός, της γλωσσός της μητερός, της προαιουούτσως, της θαλάσσεως και τόσα άλλα; Μά ποιός λαός είναι αυτός: Ο δισκαλοχλακισμένος λαός, ο άγράμματος, που θέλει να έλληνισει, που θαρρεί πως άμα πει της ήμερός και της θαλάσσεως γίνεται εύγενής, γιατί έτσι τούπκν οι δασκαλοι, που τους συμφέρει να γελάνε πάντα το λαό.

Έλεος πάντων! Και ή άπάντηση αυτή ήταν ολίως διόλου περιττή. Ο κ. Μωρέας είναι Γάλλος ποιητής κ'έχει το έλεύθερο να λέει ό,τι θέλει. Κανενός λόγου δε θα δώσει. Μονάχα θα πέσουμε στα γόνατά του και θα τον παρακαλέσουμε, αφού δε θέλῃσι να δώσει και τιποτε ψιχουλα από το πλούσιο πνεύμα του στην πασίδα του να μη τήνε βρίζει τούλάχιστο, λέγοντας παιδιακήσιες άστειότητες όσες φορές του κατεβεί να μιλήσει και γι' αυτή.

Κι ο Ψυχάρης κι όλοι μες οι άλλοι, ίσκι με τον άσημότερο, για την πατρίδα μας μονάχα δουλεύουμε. Έχουμε λοιπόν το δικαίωμα να σφαλθμε κάθε άνόητο στόμα, όσο κι άν αυτό το στόμα άρνήθηκε τη μητρική του λαλιά και διάλεξε ξένη γλώσσα για να τραγουδήσει τους καημούς και τους πόθους του.

Και μιά σύμπτωση διαβολεμένη: Πάνω σε δεκαπέντε μέρες δυο κύριοι, κ' οι δυο από το Παρίσι όρμώμενοι, οι κ. κ. Jean Moreas και Άχ. Μάρδας βρίσκανε τη γλώσσα μας. Τιποτ' άλλο.

Δικός σου
Γιάννης Μωρίας

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Ο κ. Μάρδας, λένε, μίλησε στον «Παρνασσό» κ' έπεσε όμορφα πράγματα για το θέατρο κι άσκημα για τη γλώσσα, και με γλώσσα μάλιστα άσκημότατη.

— Στο τόλος όμως μās φοβήρισε κι αυτός πως άν δεν τον άκούσουμε κι άκολουθήσουμε τις συμβουλές του θα μās άφήσει στη τύχη μας και θα πάει να δράσει σ' άλλη χώρα, που να τον νοιάζουν.

— Η τύχη μας, βλέπεται. τήχει κάθε Μάρδας—δηλ. κάθε άνθρωπος με άξία, να μās άποφεύγει σε λωδιασμένους.

— Οι Άθηναίοι δημοσιογράφοι άποκίλεσαν Έθνικό βιβλίο τις «Παραδόσεις» του κ. Πολίτη.

— Το βιβλίο αυτό έπιγράφεται «Μελετη περί του βίου και της γλώσσης του Έλλ. λαού».

— Παράξενο λοιπό λιγάκι να το λένε έθνικό αυτό και να βρίκουνε χυδαία τη γλώσσα για την όποian δά και βγήκε το βιβλίο!

— Ο κόκκινος σκούφος του Μιστριώτη θάναγκαλιάζει φέτος αφού το Βασιλικό άρχίζει τις παραστάσεις του με τις «Φοίνισσες» του Βουτυρά.

— Τέτιο δράμα είχε γράψει κι ο μακαρίτης ο Εύριπίδης, μα το δράμα του κ. Βουτυρά δεν έχει καμιά σχέση μ' αυτό.

— Έγστερ' από τις «Φοίνισσες», λένε θα παρασταθούνε και μερικά δράματα του κ. Βλάχου με άργαλους τίτλους.

— Τα ένωμένα μεταφραστικά παγοποία Βλάχου—Βουτυρά είναι λυσασμένα, μαθαίνουμε, γιατί το Βασιλικό δέχτηκε μεταφράσεις του κ. Κ. Χατζόπουλου.

— «Πρέπει να ποκλειστούνε, φωναζουνε, τέτιοι άγράμματοι από το Βασιλικό».

— Δέ βαρύνετε! Περί παρῶ και δώ το ζήτημα! Γιατί να πάρει κι ο Χατζόπουλη παράδες και να μη τους παίρνουν όλους αυτοί!

— Νομίζετε πως τέτιο οιλολογικά κομμάσια ενδιαφέρονται καθόλου για γλώσσα και γι' τέχνη;

— Άς πει ο Μαραλής ή το Βασιλικό πως πλερώνουν έκατο δραχμές για κάθε έργο μεταφρασμένο στην καθαρεύουσα και χίλιες δραχμές για κάθε έργο μεταφρασμένο στη Δημοτική, και θα τους δείτε όλους νάρθουνε με το μέρος μας.

— Ο ύφηγητής της Όφθαλμολογίας κ. Γ. Αβάζος τέλειωσε τη «Ματιά» του, μιά μελέτη έπιστημονική, πρωτότυπη, γραμμένη στη ζωντανή μας γλώσσα, και σε λίγο άρχίζει και τήνε τυπώνει.

— Ο κ. Αβάζος είχε την καλωσύνη να μās δώσει έν κομμάτι από την μελέτη του, που θα το δημοσιέψουμε σ' ένα δυο φύλλα.

— Δυο δηγήματα διαλεγτά σās έτοιμάζουμε Έγστερ' από τους «Λεκαπηνούς» του Καμπούση. Το ένα είναι του κ. Μ. Μαλακίση, και τ'άλλο του κ. Judas Errant.

— Ο κ. Παλλης τέλειωσε τον «Κύκλωπα» του Εύριπίδη. Κι αυτόν, έλπίζουμε, να τονε τυπώσουμε στο «Νουμά».

Ο ΙΔΙΟΣ

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

Και στο κιάδι της Όμοιοίας

Η ΙΛΙΑΔΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΛΕΞ. ΠΑΛΗ

Έκδοση καινούρια (Α—Ω) του 1904, σελίδες 416, τυπωμένη στο Παρίσι (τυπογραφείο Charonet) σ' έκλεκτό χαρτί.

Η τιμή της: Για την Άθήνα 3.—
Για τις έπαρχίες " 3,50
Για το έξωτερικό φρ.χρ. 3.—

Στις έπαρχίες και στο έξωτερικό στέλνεται συστημένη δίχως παραπανι στο έξοδο.

ΤΑ ΠΑΛΑΤΙΑ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

(Πολλαχού)

Έκει που τελειώνει ο ούρανός και άκουμπᾶ στη γῆ, στη δύση, είναι μιά τρούπα, που μπαίνει ο Ήλιος το βράδυ για να πάη στα παλάτια του. Άλλη μιά τρούπα όμοια είναι στην άνατολή, και άπ' αυτή βγαίνει ο Ήλιος το πρωί. Άν ήταν δυνατό να περάση και κανείς άνθρωπος άπ' αυτές τοις τρούπαις δεν θα μπορούσε να σταθῆ, πουθενά, παρᾶ μόνο άποπάνω από τον ούρανό.

Έκει άποπάνω από την τρούπα που είναι στη δύση, βρίσκονται τα παλάτια του Ήλιου, που τον περιμένει κάθε βράδυ τον Ήλιο ή μάννα του.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

— κ. Άριστειδην Ν.. Δεν έχετε καθόλου δικιο σ' αυτό το ζήτημα. Μη τα παίρνομε δά έτσι, σβάρνα, όλα! Τα μνημόσυνα έπρεπε να γίνουν, και περισσότερο μάλιστα. Άπό όλο το άρθράκι σας μās έρεσε μονίχα κείνο που λέτε πως όλοι οι αξιωματικοί που πήγανε στα μνημόσυνα καλό θάτανε να ζήλευαν και να λαχταρούτανε και για λόγου τους ένα τέτιο μνημόσυνο, σαν του Μελά.— κ. Νικία. Ο κ. Κανελλίδης τα ύπογράφει πάντοτε τα άρθρα του. Άμα διαβάσατε κανένα άρθρο στους «Καιρούς» και βρήτε μέσα τη λέξη «άδοκχτον», το άρθρο θάναι του κ. Κανελλίδη και μπορείτε να βάλετε και στοίχημα γι' αυτό.— κ. Μι Πι Πι. Θα δημοσιευτεί σ'άλλο φύλλο.— Ξ. Έξ. Ο διαγωνισμός μας είναι και γι' αυτό το μήνα, με τους Ιδιους δρους πάντοτε. Όδηγίες θα βρήτε σ' άποτέλεσμα του διαγωνισμού που δημοσιεύουμε σήμερα. Προσημία, ή τελευταία μέρα του Όχτώβρη.